

ALTERNATIVES FOR ANOTHER WORLD?

– En kritisk analys av Occupy Wall Street-rörelsens idéer för strukturell förändring

Mattias Carlson

Göteborgs Universitet

Institutionen för Globala Studier

Kandidatuppsats i Globala studier, VT13

Handledare: Erik Andersson

ABSTRACT

In the wake of the latest financial crisis, a group of individuals launched the Occupy Wall Street movement. It wanted to change the structures that economic and political life are founded upon. They believe that the established structures are unfair and exploit the majority of the population. Researchers criticised the movement saying it was ambiguous because it could not produce any realistic ideas for change, while others thought that was a success for the movement.

Therefore, the aim of this Bachelor Thesis is to examine the different ideas articulated by the Occupy movement and present them systematically. Through an inductive qualitative text analysis six different themes are identified regarding how the movement wants to change the structures in society to make them fair. The themes are analysed using critical theories by Robert W. Cox, Chantal Mouffe and Antonio Gramsci, who are all a part of the Gramscian field of research.

When the six themes were analysed, three different ways to change appeared. The first deals with different methods of how to change society. The second defines a less radical way to reform established structures by putting pressure on existing political forces. The third is the most radical one and seeks to entirely change and replace the existing structures with new ones based on fairness and participation.

The conclusion of the thesis is that the Occupy movement articulates three different ways of changing the society that are more or less radical. Which of these ideas that will be adapted by the movement, is dependent on how society evolves in the future.

Keywords: Occupy Wall Street, Structural change, Critical Theory, Gramsci, Hegemony

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING OCH PROBLEMFÖRMULERING.....	4
2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	5
3. TIDIGARE FORSKNING.....	6
3.1. Den kapitalistiska motsättningen.....	6
3.1.1. <i>De stora kompromisserna</i>	6
3.1.2. <i>Den odemokratiska kapitalismen</i>	7
3.1.3. <i>Sammanfattning</i>	8
3.2. Socialt motstånd.....	8
3.2.1. <i>Occupy wall street och det nya motståndet</i>	9
3.2.2. <i>Kritik av det nya motståndet</i>	9
3.2.3. <i>Sammanfattning</i>	10
4. TEORETISKT RAMVERK.....	12
4.1. Den teoretiska utgångspunkten.....	13
4.2. Aktörer och strukturer.....	13
4.3. Hegemoni, positionskrig och historiska block.....	14
4.4. Kontra-hegemoni och det post-politiska tillståndet?.....	15
4.5. Teori och Occupy wall street.....	17
5. METOD OCH MATERIAL.....	19
5.1. Avgränsning.....	19
5.2. Metod för insamling av material.....	20
5.3. Analytisk metod.....	21
5.3.1. <i>Analysschema</i>	22
5.4. Metod och materialproblem.....	23
6. RESULTATPRESENTATION OCH ANALYS.....	24
6.1. Idéer för förändring inom OWS-rörelsen.....	24
6.1.1. <i>Kritiken mot samhällets struktur utgör kraven</i>	25
6.1.2. <i>Dubbel kamp – lev den förändring du vill åstadkomma</i>	27
6.1.3. <i>Självförvaltning, holism och solidaritet</i>	28
6.1.4. <i>Real utopia – etablera drömmen i nuet</i>	29
6.1.5. <i>Peercommony och det gemensammas bästa</i>	30
6.1.6. <i>Participatory economics</i>	32
6.2. Analys av OWS-rörelsens idéer för förändring.....	33
6.2.1. <i>Problemlösande eller kritiska teman</i>	33
6.2.2. <i>Kollektiva identifikationsformer – Vi och De</i>	35
6.2.3. <i>Politisk agonism eller ett post-politiskt konsensus</i>	36
6.2.4. <i>Hegemoni, dominans och positionskrig</i>	37
7. SAMMANFATTNING OCH SLUTSATS.....	40
8. KÄLLFÖRTECKNING.....	46
8.1. Akademiska referenser.....	46
8.2. Empiriskt material.....	48

1. INLEDNING OCH PROBLEMFÖRMULERING

"In truth, the Occupy movement is a protest against a broken economic compact that reaches into the very middle of America and that is resonating in other parts of the world as well" (Dean, 2012:12).

Occupy Wall Street-rörelsen (OWS) och andra liknande protestaktioner belyser ett ekonomiskt och politiskt problem som finns i samhället idag. Protesterna riktas mot ett brutet socialt kontrakt mellan staten och dess medborgare, där de ekonomiska och sociala klyftorna samhällsklasser emellan ökat under senare år. De rika har blivit allt rikare och samtidigt lämnat den övriga befolkningen efter sig (Dean, 2012:13). Detta har för OWS-rörelsen mynnat ut i sloganen *We are the 99%*, som pekar ut den enda procent av befolkningen som anses ha dragit nytta av vad den globaliserade ekonomin har att erbjuda och samtidigt lämnat de övriga 99 procenten bakom sig.

OWS-rörelsen har kritiserats för att inte ha ett realistiskt budskap den vanlige medborgaren kan ta till sig vilket kan ha försämrat rörelsens genomslagskraft (Boydston, 2012; Roberts, 2012). Samtidigt menar andra att det är just det som är rörelsens styrka, att inte ställa några tydliga eller enkelt hanterbara krav utan snarare bara visa på omöjligheten i det system vi har idag (Calhoun, 2012:34; Harcourt, 2012). Exempelvis uttryckte en protestdeltagare: *"An important element of the protests for me is that they are repeatedly saying the impossible, demanding the impossible. The dominant paradigm says capitalism is good and it's the only system that works. Anything else is impossible. Occupy is reflecting it back: capitalism is impossible"* (Cobbett & Germain, 2012:112).

Inom OWS-rörelsen finns olika grupperingar som ser alternativa lösningar på den ojämlikhet som uppstått i samhället. På grund av dessa uppfattas OWS-rörelsen av många som otydlig och svår att förstå. Vad som dock är gemensamt för grupperingarna i OWS-rörelsen är deras övertygelse att något måste göras för att förändra samhället i en riktning där fler människors välbefinnande tas till vara och där en mer jämlik struktur växer fram (Harcourt, 2012). Därför är det av stor vikt att studera de olika idéer som rörelsen ger uttryck för, eftersom dessa på sikt kan komma att utgöra delar av en förändrad och mer jämlik samhällsstruktur.

OWS-rörelsen blir alltså ett uttryck för det kollektiva missnöje som finns kring den riktning i vilken samhället utvecklats på senare tid samt en utmaning mot den etablerade strukturen. Till följd av sin brett inkluderande karaktär samlar rörelsen anhängare från alla delar av samhället och skapar vitt skilda idéer och perspektiv. För att förstå i vilken riktning rörelsen är på väg är det av vikt att undersöka de diskussioner, debatter och idéer som uttrycks av OWS-rörelsen. Dessa kommer att peka på vilken typ av förändring som rörelsen vill åstadkomma i ett längre perspektiv.

2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet för denna uppsats är att undersöka och kartlägga de idéer för förändring som uttrycks av OWS-rörelsen samt att öka förståelsen för hur rörelsen skulle vilja förändra diskursen som den globala ordningen vilar på. En förändring av diskursen skulle i ett längre perspektiv kunna innebära att även den struktur som ordningen är uppbyggd på kan komma att reformeras eller bytas ut helt. Genom ökad förståelse av vad dessa idéer syftar till kan kunskap genereras kring hur en framtida förändrad ordning skulle kunna se ut.

Syftet leder fram till två specifika frågeställningar, vilka är:

- *Vilka ekonomisk-politiska idéer för förändring uttrycks av OWS-rörelsen?*
- *Hur kan de idéer som uttrycks av OWS-rörelsen förstås och förklaras utifrån valda kritiska teorier om strukturell förändring?*

Den empiriska studien innehåller två steg. Först studeras och kartläggs de idéer för förändring som finns inom rörelsen. Därefter kommer dessa analyseras utifrån ett teoretiskt ramverk som består av kritiska teorier för strukturell förändring. Detta kommer att mynna ut i ökad förståelse för vilken typ av samhällsförändring OWS eftersträvar samt hur rörelsen tänker sig att framtida globala strukturer skall vara uppbyggda. För ämnesområdet Globala studier är uppsatsen relevant då den undersöker och ökar förståelsen för hur ekonomiska och politiska strukturer påverkar frågor som rör makthierarkier, rättvisa och globalisering. Med den här typen av studie adderas förståelse till hur etablerade strukturer reproduceras på ett sätt som skapar ökad ojämlikhet och orättvisa på global och lokal nivå. Dessutom bidrar studien med ökad insikt i hur dessa exploaterande samhällsstrukturer kan påverkas och förändras för att på sikt bli mer inkluderande och bättre gagna alla människor i samhället.

3. TIDIGARE FORSKNING

I kapitlet beskrivs det kapitalistiska systemets utveckling och de motsättningar som flertalet forskare menar finns inneboende i detta system. Genom en historisk contextualisering av den globala ordningens framväxt kan läsaren bättre förstå OWS-rörelsens kritik mot denna ordning samt huruvida olika grupperingar vill förändra eller reformera den. OWS-rörelsen kommer i kapitlet även att placeras i ett historiskt perspektiv av sociala- och antikapitalistiska motståndsrörelser och skillnader och likheter diskuteras. Kritik som riktats mot rörelsen kommer också att redogöras för.

3.1. Den kapitalistiska motsättningen

Forskaren Elisabeth Chaves (2012) menar att mainstream-ekonomi¹ är ett perspektiv som ser ekonomin som fränkopplad (*disembedded*) från resten av samhället vilket implicit skulle innebära att den är styrd av sina egna lagar och principer. Chaves hävdar dock i motsats till detta att ekonomin i verkligheten är en naturlig och inbäddad del av samhället och således snarare styrd av sociala relationer (Chaves, 2012:117). Karl Polanyi (2002) beskriver hur det växte fram en dikotomi inbyggd i samhällsekonomin genom marknadens organisering, där naturliga delar av samhället – arbete, jord och pengar – gjordes till varor som kan köpas och säljas på marknaden (Polanyi, 2002). Enligt Polanyi kommer det därför alltid att finnas en konflikt mellan de krafter som vill släppa marknaden fri och de som vill begränsa densamma vilket skapar så kallade dubbelrörelser (Polanyi, 2002). Balardini (2012) menar att det ekonomiska system vi har idag bildar en självdestruktiv logik då kapitalismens sökande efter nyttomaximering och profit kommer att utarma både människor och natur och i längden kapitalismen *per se*. När tillräckligt många människor inser det kan strukturen förkastas och något nytt byggas från grunden (Balardini, 2012).

3.1.1. De stora kompromisserna

Demokratisk kapitalism, som enligt sociologen Wolfgang Streeck (2011) till fullo växte fram i västvärlden efter andra världskriget, är ett försök till en stor kompromiss mellan kapitalismens och demokratins idéer för samhällsorganisering (Streeck, 2011:5). Det kapitalistiskt drivna

1 Med mainstream-ekonomi menas det sätt på vilket ekonomin idag är organiserad och som vilar på neoklassiska idéer om den fria marknadens organisering och den rationella människans personliga nyttomaximering (Investopedia, 2013).

demokratiska samhället har ända sedan det bildades drabbats av kriser² på grund av dess inre motsättning där pendeln svängt mellan begränsning och frisläppning av marknaden (Streeck, 2011:7f). Kriserna har ofta lett till proteströrelser som kritiserat det kapitalistiska systemet, globaliseringen av ekonomin samt effekterna på samhället (Cobbett & Germain, 2012:110f; Dean, 2012:15). Både Streeck (2011) och Chaves (2012) menar att kriser är det normala tillståndet i demokratisk kapitalism och att perioder av stabilitet utgör anomalier i en i grunden instabil struktur (Chaves, 2012:117; Streeck, 2011:5). Mainstream-ekonomin har ofta förklarat kriser som konsekvenser av att politiker agerat i enlighet med sina väljares krav på en human resursallokering vilket skulle ha resulterat i att den fria och självreglerande marknads fulla potential inskränkts och att kriser därmed uppstått (Streeck, 2011:9). Både Streeck och Chaves anser dock att kriserna snarare är en konsekvens av att kompromisser mellan kapitalistiska och demokratiska intressen bara kan fungera under en begränsad tid, och Streeck menar att "*...a lasting reconciliation between social and economic stability in capitalist democracies is a utopian project*" (Streeck, 2011:24).

3.1.2. Den odemokratiska kapitalismen

Flertalet forskare diskuterar hur neoliberalismen vuxit fram som det globala ekonomiska paradigmet sen slutet av 1970-talet. Neoliberalism är en form av liberalism där statens funktioner dras tillbaka samtidigt som avregleringar i ekonomin ökar stora ekonomiska aktörers makt (Blackburn, 2011; Dean, 2012; Streeck, 2011). Globaliseringen av ekonomin har enligt Cox (1995) och Gill (1995) tillsammans med neoliberalismen transformerat statens traditionella roll, från att vara en buffertzona mellan externa ekonomiska krafter och den inhemska ekonomin, till att bli en instans som anpassar den inhemska ekonomin efter krav från globala ekonomiska aktörer (Cox, 1995:39; Gill, 1995:417). Blackburn (2011) och Gill (1995) menar att neoliberalism resulterat i ökad ojämlikhet lokalt och globalt samt att den i allt högre grad varufierat människors liv genom ökad skuldsättning och överdriven kreditgivning (Blackburn, 2011:35; Gill, 1995:410). Gill kallar denna utveckling för *disciplinär neoliberalism*, som han menar kombinerar olika former av makt på global och lokal nivå och aktivt försöker skapa legitimitet för det neoliberal projektet. Gill menar att det går att se en ny Polanyiansk dubbelrörelse i det ökade motståndet mot detta projekt (Gill, 1995:411f, 421f).

2 För en mer utförlig genomgång av dessa kriser, se till exempel Streeck, Wolfgang. 2011. The Crises of Democratic Capitalism. *New Left Review* 71: 5-29. eller del II & III i Harman, Chris. 2009. *Zombie Capitalism: global crisis and the relevance of Marx*. London: Bookmarks.

Forskaren Ian Bruff (2012) menar att flertalet stater – som upplever minskad legitimitet för det neoliberala projektet i synnerhet samt för samhällsapparaten i allmänhet – i relation till de senaste ekonomiska kriserna slagit in på en annorlunda och odemokratisk väg. Bruff beskriver hur det blivit allt vanligare att stater genom *"...constitutional and legal changes, in the name of economic 'necessity', are seeking to reshape the purpose of the state and associated institutions"* (Bruff, 2012:114). Bruff kallar det för *auktoritär neoliberalism*, och ställer sig frågan om *"...the contradictions inherent to authoritarian neoliberalism – especially with regard to the strengthening/weakening of the state – will create the conditions in which a more progressive and radical politics can begin to reverse the tide of the last three decades"* (Bruff, 2012:114f).

3.1.3. Sammanfattning

Texten ovan har behandlat de inre motsättningar som den demokratiska kapitalismen dras med när den genomför kompromisser mellan demokrati och kapitalism. Harman (2009) beskriver att då instabilitet är inbyggt i den ekonomiska strukturen kommer ekonomiska kriser alltid att involvera *"...crashes of banks and other financial institutions as well as the bankruptcy of productive firms and rising unemployment for workers. It is easy then for people to misunderstand what is happening and to blame finance, the banks or money for the crisis, rather than the capitalist basis of production"* (Harman, 2009:67). Harman menar, i likhet med flertalet andra (t.ex. Balardini, 2012; Bichler & Nitzan, 2012:28; Chaves, 2012) att det är dags att se bortom kompromisser som enbart leder till nya kriser och istället försöka förstå att felet ligger i den grund vilken systemet vilar på. I relation till denna forskning blir det relevant att undersöka de idéer som finns inom OWS-rörelsen, eftersom rörelsen är den senaste och kanske den som fått störst genomslag av de antikapitalistiska rörelser som kämpar för en förändring av strukturen.

3.2. Socialt motstånd

Hans Abrahamsson (2008) menar att *"socialt motstånd som utmanar makten, dess normer och värderingar kännetecknar mänsklighetens moderna historia"* (Abrahamsson, 2008:155). Motstånd innebär att civil-samhället frivilligt sluter upp bakom centrala frågor och genomför protestaktioner för att uppmärksamma sina ståndpunkter. Rörelserna utgörs av individer som

upplever en social kontext de vill förändra. Abrahamsson menar att sociala rörelser alltid kommer att bildas och ombildas i takt med att den sociala kontexten förändras (Abrahamsson, 2008:155f).

3.2.1. Occupy wall street och det nya motståndet

Enligt Roberts (2012) hade många av organisatörerna bakom OWS-rörelsen varit inblandade i anti-kapitalistiska rörelser innan OWS startade och från tidigare erfarenheter hämtades delar av inspirationen (Roberts, 2012:755). Heartfield (2003) beskriver anti-globaliseringsrörelsen från 1999 som den rörelse som bröt med och kom att ersätta mer traditionella samhällsrörelser³ (Heartfield, 2003:275ff).

Flertalet forskare har pekat på att OWS är en produkt av sin tid och därför en del av något större (Bailey, 2012; Cobbet & Germain, 2012; Kramer, 2012; Roberts, 2012). Bailey (2012) samt Cobbet & Germain (2012) placerar OWS-rörelsen i en kontext med andra liknande rörelser under samma tid, som spanska *Indignados*, *Uncut*-rörelsen i Storbritannien, och generalstrejkerna i Grekland, som alla kritiserar den dåligt skötta ekonomin och ökad ojämlikhet i samhället (Bailey, 2012:138; Cobbett & Germain, 2012:110f). Kramer (2012) jämför OWS-rörelsen med proteströrelser från den ekonomiska depressionen i USA på 1930-talet och menar att den skulle kunna vara starten på en liknande gräsrotsrörelse under 2000-talet (Kramer, 2012:39ff).

Enligt Tormey (2012) är det dock problematiskt att placera in OWS i en specifik kontext och göra liknelser med andra, samtida som dåtida, sociala rörelser eftersom OWS ännu är inne i en identifikationsprocess. Tormey ser OWS som en del i en större protest mot *politisk representation*, som menar att demokratin blivit ett verktyg genom vilket samhällets elit fritt kan ta ekonomiska och politiska beslut som påverkar alla (Tormey, 2012:132ff).

3.2.2. Kritik av det nya motståndet

Kritik mot OWS-rörelsen har riktat in sig på dess organisationsform och avsaknaden av tydliga ledare, utan att nödvändigtvis vara negativt inställd till rörelsen *per se*. Boydston

3 Traditionella samhällsrörelser utgörs till exempel av fackföreningarr, vilka fått minskat inflytande på en alltmer flexibel, osäker och diversifierad arbetsmarknad. Nya sociala rörelser växer därför fram för att försöka skydda individen från marknadens krafter.

(2012) menar att *anarkism* och *horisontalism* har en viss – om än något naiv – charm samtidigt som han kritiserar avsaknaden av ett klart och tydligt mål. Utan en riktning och tydligt ledarskap blir de uppoffringar OWS-deltagarna gör inte värda någonting eftersom budskapen inte når fram dit där de kan göra skillnad (Boydston, 2012:22f). Roberts (2012) menar vidare att OWS-rörelsen bränt ut sig utan att ha åstadkommit någon förändring av de problem som associeras med det neoliberala projektet just eftersom ordningsfrågor inom rörelsen tilläts bli viktigare än att skapa förändring (Roberts, 2012:760). Det största problemet var enligt Roberts att OWS-rörelsen inte utvecklade en alternativ syn på staten och ekonomin som kunde förklaras på ett tydligt och tilltalande sätt och bilda ett nytt alternativt paradigm (Roberts, 2012:761). I relation till denna kritik blir det centralt för den här uppsatsen att kartlägga de alternativa idéer för statens och ekonomins organisering som finns inom OWS-rörelsen. Vidare måste dessa också förklaras på ett tydligt sätt så att fler kan förstå vilket mål en social moståndsrörelse som OWS har med sina aktioner.

I kontrast till Roberts ovan menar Harcourt (2012) att OWS markerar en typ av paradigmskifte; från traditionell så kallad *civil olydnad* till en ny *politisk olydnad* som förkastar det politiska och ideologiska landskap vilket dominerar den kollektiva föreställningen av samhället. Skillnaden ligger i att civil olydnad accepterar och legitimerar den politiska makten medan politisk olydnad gör motstånd mot den konventionella politiska rationalitet samhället vilar på (Harcourt, 2012:33f). Således menar Harcourt att OWS-rörelsen främst baseras på ett motstånd mot de gamla ideologierna, som OWS-rörelsen anser har bidragit till det ojämlika samhälle de kämpar emot, och därför utmanas både traditionella höger- och vänsterideologier (Harcourt, 2012:35ff).

3.2.3. Sammanfattning

Textavsnittet har identifierat tre olika debatter kring OWS-rörelsen. För det första finns det forskare som ser OWS som ett kontinuum av tidigare rörelser och som en del av en större helhet som sammantaget utgör en protest mot hur den rådande globala strukturen är uppbyggd (Heartfield, 2003; Bailey, 2012; Cobbet & Germain, 2012; Kramer, 2012; Roberts, 2012; Tormey, 2012). Den andra debatten riktar kritik mot rörelsen och menar att på grund av dålig organisation och icke-ledarskap stannar rörelsen upp och riskerar att gå miste om det tillfälle den skapat via sin uppkomst. Vägran att ansluta sig till någon politisk ideologi eller världsåskådning kan också utgöra ett problem anser samma forskare (Boydston, 2012;

Roberts, 2012). Slutligen handlar den tredje debatten om att det är just den kritik som finns mot rörelsen som också utgör en stor del av dess styrka och fördel (Harcourt, 2012). Möjligheten att inkludera en bredare massa med olika åsikter som kan debatteras öppet är en fördel eftersom de beslut som fattas kan tas med bibehållen transparens. I relation till dessa debatter blir det dock tydligt att forskningen kring de idéer som artikuleras av OWS-rörelsen är bristfällig då de alternativa idéerna inte finns systematiskt beskrivna. För att öka förståelsen om rörelsens viljor, även om dessa kan vara mångtydiga och svårtolkade, är det viktigt att identifiera och analysera dessa idéer. Denna studie bidrar således till att identifiera idéerna inom OWS-rörelsen och öka förståelsen för hur dessa skulle kunna påverka paradoxen som finns inbyggd i det kapitalistiska systemet idag.

4. TEORETISKT RAMVERK

Det bör här göras tydligt att det teoretiska ramverket utgår från en kritik mot den etablerade ekonomiska strukturen som uppfattas vara en bidragande orsak till ökad ojämlikhet både mellan men också inom stater. Frågor som rör skillnaden mellan kritiska teorier och problemlösnings-teorier, synen på aktörer och strukturer, en medvetenhet om hegemoni och historiska block samt kontra-hegemoni och den post-politiska förståelsen av vår värld kommer att vara nyckelbegrepp. Dessa begrepp utgår från en syn på världen som kan kopplas dels till *Strukturalism* och *Kritisk Teori* som båda har sina rötter i Karl Marxs kritik av det kapitalistiska systemet och där *Kritisk Teori* även relateras till Antonio Gramscis teorier om hegemonibegreppet, dels till *Socialkonstruktivismens* teorier om relationen mellan aktör och struktur och hur denna i ett dialektiskt förhållande organiserar samhället (Steans et al., 2010).

De teorier som används för att analysera olika idéer för samhällsförändring som finns inom OWS-rörelsen befinner sig på ett post-gramscianskt fält av kritiska teorier där skiljelinjerna mellan olika perspektiv inte alltid är tydliga. Robert W. Cox (2002), som utgör grunden i detta teoretiska ramverk, klassificeras i den egna boken *The Political Economy of a Plural World* inom flertalet perspektiv "...such as Marxist, Gramscian, Weberian, or the Frankfurt School..." (Cox, 2002:1). Generellt ses Cox som en viktig teoretiker inom Internationella Relationer (IR) och anses vara en av grundarna till det moderna, från 1970-talet framväxande ämnet, Internationell Politisk Ekonomi (IPE) (Cox, 2002:2). Cox definition av sig själv utgår från *Historisk materialism* (Cox, 2002:3). Enligt Steans et al. (2010) är Historisk materialism en variant av *Strukturalism* (Steans et al., 2010:77f). Steans et al. placerar dock in Cox som en teoretiker under perspektivet *Kritisk Teori* (Steans et al., 2010:120).

I relation till uppsatsens syfte och dess teoretiska utgångspunkt kommer vissa teoretiker som hade kunnat vara relevanta om ett annat perspektiv hade anammats att väljas bort. Exempelvis finns det två centrala liberala teoretiker, Paul Krugman (2007, 2009) och Joseph Stiglitz (2003, 2007), som kritiserat det ekonomiska systemets utveckling utifrån ett liberalt perspektiv och menar att något måste förändras. Dock intresserar sig denna uppsats främst för idéer som ger uttryck för strukturbrytande och kritiska förändringsidéer och på grundval av detta kommer uppsatsen inte att inkludera dessa båda teoretiker eftersom de framför allt är inriktade på det Cox (1995) skulle beskriva som problemlösnings-teorier.

4.1. Den teoretiska utgångspunkten

Cox (1995) beskriver i kapitlet *Critical Political Economy* i Hettnes bok *International Political Economy* att teori inte kan existera utan en konkret historisk kontext. Teori menar Cox är sättet på vilket människor förstår den verklighet de möter; det sätt på vilket erfarenheter tas emot och organiseras för att förstås. Detta implicerar att teori liksom verklighet skapas utifrån erfarenheten. Samtidigt menar Cox att teori föregår förståelsen av verkligheten "...in that it orients the minds of those who by their actions reproduce or change that reality" (Cox, 1995:31).

Cox (1995) drar slutsatsen att det finns två typer av teorier: å ena sidan *problemlösnings*-teorier som tar världen för given (och uppfattar den som i det stora hela god) och vill rätta till dysfunktionaliteter eller problem som uppstår inom den existerande strukturen genom reformer som bevarar (och ofta förstärker) strukturen; och å andra sidan *kritiska* teorier som vill undersöka hur den rådande strukturen, vilken uppfattas vara otillfredsställande, uppkom och på sikt kan förändras (Cox, 1995:31f).

Cox (1995) anser att IPE skiljer sig metodologiskt från statsvetenskap och ekonomi eftersom dessa forskningsfält är aktörsorienterade och använder sig av fixerade antaganden kring hur världen är beskaffad. Fälten kan därför ofta ge exakta svar på invecklade frågor men på grund av sina fixerade antaganden om världen utgör de exempel på *problemlösnings*-teorier (Cox, 1995:32). Enligt Cox (2002) fungerar dessa konventionella metoder bra så länge strukturerna är stabila (Cox, 2002:79). IPE menar Cox (1995), intresserar sig istället för de strukturer inom vilka ekonomisk och politisk aktivitet äger rum samt hur dessa strukturer historiskt konstituerats och hur de kan påverkas för att förändras (Cox, 1995:32).

4.2. Aktörer och strukturer

Cox (1995) gör inte en tydlig distinktion mellan aktörer och strukturer eftersom han menar att de påverkar varandra i en dialektisk relation. Strukturer konstruerar en bild av verkligheten som uppfattas av många och definierar således deras gemensamma konstruktion av världen. Då denna konstruktion av verkligheten delas av många, tenderar den i längden att reproduceras genom massans tankar och aktioner (Cox, 1995:33).

Cox (1995) ser alltså strukturer som skapade av kollektiva handlingar över tid och de fungerar därför som ett ramverk inom vilka aktörers tankar och handlingar disciplineras. Strukturell förändring bör således förstås som en relation mellan strukturerna och aktörernas påverkan. Cox menar att varje historisk struktur inom sig skapar de motsättningar och konflikter som till slut kommer att transformera den (Cox, 1995:33ff). Denna syn på samhällsförändring kallar Cox *historical dialectic* och den innebär att varje struktur innehåller kontradiktioner och konflikter ur vilka förutsättningar för strukturell förändring växer fram. Således utvecklas alternativa strukturer inom redan existerande strukturer (Cox, 1995:35).

4.3. Hegemoni, positionskrig och historiska block

Enligt Jones (2006) är *Hegemoni* ett begrepp som bygger på moraliskt och intellektuellt ledarskap där alternativa idéer ses som ett aktivt element inom det hegemoniska blocket (Jones, 2006:55). Samtycke (*Consent*) mellan staten och befolkningen är grunden för en hållbar hegemoni, och att minimera konflikter inom systemet blir centralt då en fungerande hegemoni är beroende av individer som styr sig själva inom den hegemoniska diskursen. Dock menar Jones att om den hegemoniska eliten utmanas och känner sig hotad kommer samtycket att övergå till tvång (*Coercion*) och hegemonen blir istället en dominant som försöker uttradera sina politiska motståndare (Jones, 2006:50ff).

Antonio Gramsci applicerade denna förståelse av hegemoni på borgarklassen, som han menade hade uppnått en hegemonisk position över de andra klasserna. Borgerlig hegemoni innebar visst tillmötesgående av lägre klassers krav i utbyte mot deras acceptans av det borgerliga ledarskapet, vilket ofta ledde till olika former av socialdemokrati som bevarade kapitalismen och gjorde den mer accepterad hos arbetarklassen (Cox, 1993:50f). Enligt Jones (2006) analys utifrån Gramsciansk förståelse kan en styrande elit relativt enkelt konstituera sin hegemoni i ett samhälle genom att se till att medborgarna har mat på bordet, får betalt för det jobb de utför samt har tillgång till sociala skyddsnet (Jones, 2006:48). Staten och samhället konstituerar på detta vis tillsammans ett så kallat *historiskt block*. Det historiska blocket konstrueras av en hegemonisk klass som genom staten skapar ett gemensamt sammanhang och en gemensam identitet; en *common culture* (Cox, 1993:55ff).

För att bedriva en effektiv kamp mot ett samhälle där ledarskapet har legitimitet hos befolkningen menar Gramsci att det behövs ett *positionskrig* som långsamt bygger upp styrkan hos det alternativa historiska block som den nya staten ska vila på. En sådan kamp innefattar skapandet av alternativa institutioner som kan bygga broar mellan arbetarklassen och andra marginaliserade klasser. Samtidigt måste det alternativa blocket kunna motstå att försöka uppnå stegvis förbättring för dessa marginaliserade grupper inom den existerande hegemonin (Cox, 1993:52f, 55ff).

4.4. Kontra-hegemoni och det post-politiska tillståndet?

I boken *Om det Politiska* menar Chantal Mouffe (2008) att dagens samhälle uppvisar en svaghet då det förnekar den ständigt närvarande politiska *antagonismen*, den motsättning som finns mellan olika politiska perspektiv. Liberalismen, som Mouffe menar utgör den hegemoniska strukturen i dagens samhälle, har en oförmåga att erkänna och förstå kollektiva identiteters natur vilket beror på att den har en grundsyn på människan som rationalistisk och individualistisk. Utifrån ett liberalistiskt synsätt utgörs världen av individer med förvisso olika perspektiv och värderingar, men som när de läggs samman ändå ”...konstituerar en harmonisk och konfliktfri ensemble” (Mouffe, 2008:18f).

Politik involverar enligt Mouffe alltid skapandet av antagonistiska subjekspositioner, ett *Vi* som står i motsats till ett *De*. Dock måste motsättningen konstrueras på ett sätt som förenar vi-och-de-tänkandet med demokratisk pluralism (Mouffe, 2008:22), alltså rätten till diversifierade åsikter och värderingar. Mouffe anser att motsättningen inte bör utgöras av fiendskap. Däremot kan motsättningen alltid utvecklas till fiendskap vilket ”...riskerar att ske så fort det uppstår en känsla av att 'de' sätter 'vår' identitet i fråga och hotar 'vår' existens” (Mouffe, 2008:22f). Vidare hävdar Mouffe i likhet med Gramsci ovan att politisk ordning, alltså sociala strukturer, skapas genom etablerandet av hegemoni. Varje ordning är av naturen instabil eftersom alternativ exkluderas. Ett liknande förhållande gäller kollektiva identiteter, som aldrig kan bli slutgiltigt fixerade (Mouffe, 2008:24ff). Mouffe skriver att detta är en central punkt, ”...eftersom den rymmer en insikt om att uppdelningen mellan vi och 'de' kan ta olika gestalt beroende på hur 'de' konstrueras” (Mouffe, 2008:26).

Mouffe beskriver hur varje politisk konflikt, för att anses legitim, bör inta en form som inte riskerar att bryta upp den politiska sammanslutningen och antagonismen måste därför bibehållas och samtidigt tämjas. Denna dimension kallar Mouffe för *Agonism* och den innebär en legitimering av fiendens idéer trots att det inte finns några synliga gemensamma lösningar. Agonismen omformar fienden till en legitim motståndare möjlig att diskutera med och så länge det finns agonistiska politiska kanaler där alternativa idéer kan uttryckas är risken för en antagonistisk utveckling begränsad (Mouffe, 2008:27f).

Skillnaden mellan den agonistiska motståndarmodellen och den liberala diton bör här göras tydlig. Mouffe menar, i likhet med Coxs problemlösnings-teori ovan, att den liberala motståndarmodellen utgörs av olika eliter som konkurrerar om maktpositioner utan att ifrågasätta den dominerande hegemoniska ordningen. I den agonistiska motståndarmodellen, som kan liknas vid Coxs kritiska teorier, utmanas och ifrågasätts däremot hela den maktkonfiguration kring vilken strukturen är uppbyggd, precis som i ett antagonistiskt förhållningssätt med skillnaden att konfrontationen äger rum på en legitim demokratisk arena utan våldsytringar (Mouffe, 2008:28). Mouffe anser därför att vi bör *”...vara vaksamma mot den nuvarande tendensen att hylla en samförståndspolitik som sägs kunna ersätta den påstått gammalmodiga höger- och vänsterpolitiken. En välfungerande demokrati kräver en sammandrabbning mellan legitima demokratiska politiska ståndpunkter. [...] En sådan konfrontation bör erbjuda kollektiva identifikationsformer som är tillräckligt starka för att kunna mobilisera politiska passioner”* (Mouffe, 2008:36).

Enligt Mouffe är det en illusion att tro att de antagonistiska relationerna skulle försvinna och därför är det viktigt att erbjuda alternativa uttrycksformer som inte innebär fiendskap och våld (Mouffe, 2008:36). Teorin grundar sig i att det måste finnas ett konsensus kring de institutioner som demokratin vilar på samtidigt som demokratins grundläggande värden – frihet och jämlikhet för alla – tillåts uppfattas och implementeras olika (Mouffe, 2008:37). Därmed är det inte nödvändigt att förkasta det liberala ramverkets grundvalar eftersom de även appellerar till andra politiska identiteter.

Liksom andra hegemoniska strukturer är det liberala ramverket bräckligt genom sin diskursiva formering och via ett agonistiskt förhållningssätt kan dess strukturer lösas upp och möjliggöra skapandet av en ny ordning (Mouffe, 2008:38f; Cox, 1993:53). Dock måste det finnas en

tydlig klyvning mellan regering och opposition där medborgarna kan välja mellan olika alternativ för samhällsorganisering. Om dessa skiljelinjer inte uttrycks i ett agonistiskt legitimt politiskt rum kan det hota de demokratiska institutionerna (Mouffe, 2008:117f).

Mouffes teori har fått kritik av Slavoj Žižek (2004) som anser att Mouffe inte är tillräckligt radikal då teorin inte helt och hållet förkastar det liberaldemokratiska ramverket. Det agonistiska förhållningssättet är dömt att acceptera den liberala demokratin i sin nuvarande form och därmed kommer det att misslyckas med att skapa en varaktig och hållbar samhällsförändring (Žižek, 2004).

4.5. Teori och Occupy wall street

För att kunna identifiera, analysera och förstå de alternativa idéer som OWS-rörelsen uttrycker blir det centralt att ha ovan beskrivna teorier om samhället och utrymmet för strukturell förändring med sig som utgångspunkter. Diskussionen kring Coxs problemlösnings respektive kritiska teorier hjälper till att förklara hur OWS-rörelsen ser på strukturer, om de kan reformeras eller måste bytas ut helt. Det kan även visa sig att grupperingar inom rörelsen presenterar idéer som vill se olika mycket förändring och då hjälper Coxs kategorisering till att förstå hur radikala alternativen är i kraven på förändring. Vidare fungerar aktörer och strukturer i relation till varandra, där aktörer påverkar strukturer men där strukturen reproduceras och kan förstärkas genom att de utgör det ramverk inom vilket aktörerna verkar.

Diskussionen kring aktörer och strukturer leder vidare till hur OWS-rörelsen genom protestaktioner kan utmana det historiska blockets hegemoni, i enlighet med Gramscis teorier, genom att skapa ett kontra-hegemoniskt block där alternativa idéer kan ta sig uttryck i en förhoppning om att bryta den etablerade strukturen. Utmaningen leder vanligen till en av två saker; antingen kan det nuvarande historiska blocket absorbera det utmanande blocket genom att reformera sig i förhållande till dess krav, eller så blir kraven från det utmanande blocket så stora att det historiska blocket löses upp och ett nytt block, baserat på alternativa idéer växer fram. Skapandet av kollektiva identiteter där *Vi* står mot *De* blir centralt i ett samhälle där politiken alltmer samlats kring, som Mouffe beskriver det, ett post-politiskt mitten-konsensus där svårigheter i att identifiera skillnader mellan olika politiska perspektiv uppstått. Genom att undersöka hur mer eller mindre radikala kollektiva identiteter inom OWS-rörelsen, som

utgörs av de alternativa idéer som kan identifieras, konstrueras i kontrast till det normala, till mainstream, möjliggörs en ökad förståelse för hur OWS-rörelsen ser på och vill förändra samhället.

Det teoretiska ramverkets innehåll kommer att återkomma i metodkapitlet för att kopplas samman med den analytiska metoden och där kommer den att placeras in i ett analyschema för att tydliggöra dess relevans och hur de texter som samlas in kommer att tolkas och analyseras utifrån ovan valda kritiska teorier.

5. METOD OCH MATERIAL

I Kapitlet diskuteras val av metod, både vad gäller insamling av material men också analysen av materialet. Metoden relateras även till det teoretiska ramverket och den tidigare forskningen för att skapa en tydlig röd tråd som binder samman uppsatsens olika delar.

5.1. Avgränsning

För att precisera vad som undersöks i denna uppsats görs ett antal avgränsningar. För det första är det främst den ekonomiska och politiska idévärld som uttryckts av OWS-rörelsen som kommer att kartläggas och analyseras och alltså inte alla de debatter som förts inom ramen för OWS-rörelsen. Detta beror på att OWS uppstod ur ett missnöje kring hur ekonomin har utvecklats och som en protest mot den politik som tillåtit att denna utveckling skett. OWS är alltså i grunden en protest mot vad de anser vara ett svek från staten mot dess befolkning (Dean, 2012:12). Det innebär för det andra att uppsatsen kommer att fokusera på en djupare analys av de idéer för strukturell förändring som finns inom OWS-rörelsen (Esaiasson et al., 2012:218ff). En avgränsning av detta slag innebär i viss mån att urvalet av texter som analyseras blir subjektivt då dessa handplockas utifrån vilken relevans de anses ha i relation till uppsatsens syfte (Denscombe, 2009:37f). En smalare ansats med ett subjektivt urval möjliggör dock att tydligare fokus kan läggas på analysen. Att istället försöka täcka in hela den potentiella bredden av diskussioner som uppstått inom en brett inkluderande social rörelse hade inneburit att studien bara kunnat skrapa på ytan utan att nå det djup en smalare avgränsning kan. En bredare studie hade krävt ett annorlunda teoretiskt ramverk och andra metoder, både för att samla in, systematisera och analysera data (Denscombe, 2009:52ff).

Kvalitativa undersökningar utgår från ett *kunskapsteoretiskt perspektiv*, som ofta beskrivs som tolkningsinriktat och interpretativistiskt där tyngden läggs på förståelse av den sociala verkligheten och hur det som undersöks tolkar denna verklighet (Bryman, 2011:341). En *kvalitativ textanalys* innebär i princip "...att ta fram det väsentliga innehållet genom en noggrann läsning av textens delar, helhet och den kontext vari den ingår" för att systematisera och kritiskt granska innehållet (Esaiasson et al., 2012:210). Genom att systematisera och analysera OWS-rörelsens idéer för förändring blir det möjligt att tolka och skapa förståelse för synen på samhället och de orättvisor som rörelsen identifierar. Det kvalitativa tillvägagångssättet används för att det på ett bättre sätt än till exempel *kvantitativ textanalys*

kan fånga upp viktiga passager i texten och genom en intensiv läsning kan underliggande och dolda meningar i diskussionerna kring OWS-rörelsen identifieras (Esaiasson et al., 2012:210). Idéerna måste förstås i den sociala kontext i vilken de formuleras och användningen av en kvantitativ ansats med förutbestämda variabler hade inneburit en förlust av värdefulla insikter som bara kan nås genom en djupare förståelse för OWS-rörelsen. Att använda en kvantitativ metod och räkna förekomsten av vissa ord, till exempel hur många gånger ekonomisk förändring eller ekonomisk reform nämns i alla relevanta dokument och sedan dra slutsatser utifrån det hade kunnat vara ett alternativ (Esaiasson et al., 2012:197ff; Marshall & Rossman, 2011:90ff). Genom att analysera ett fall som OWS på djupet erbjuder dock en kvalitativ undersökning bättre möjligheter än en kvantitativ dito för att förstå komplexa sociala relationer och processer inom OWS-rörelsen vilket hjälper läsaren av denna uppsats att bättre förstå en social moståndsrörelse i den kontext vari den verkar (Denscombe, 2009:60f).

5.2. Metod för insamling av material

Eftersom OWS-rörelsen inte har några tydliga ledare eller officiella språkrör som för rörelsens talan utåt (OWS, 2012a) är det svårt att hitta ett samlat och tydligt budskap direkt från rörelsen jämfört med från till exempel en myndighet, en organisation eller ett företag där policys och strategier ofta går att ladda ner direkt från respektive hemsida. Som tidigare nämnts är detta en strategi OWS-rörelsen använder för att inte bli placerade i ett visst socialt, politiskt eller ideologiskt fack innan de avslutat sin egen identifikationsprocess. Material kommer därför att inhämtas från de fåtaliga styrdokument som röstats igenom i OWS-rörelsens generalförsamling i New York vilka kommer att fungera som förstahandskällor. Att gå direkt till ursprungskällan, alltså OWS egen hemsida är ett bra sätt att skaffa sig en uppfattning och överblick om OWS-rörelsen, men att basera en hel uppsats material på dessa fåtaliga dokument skulle inte vara tillräckligt uttömmande.

Studien kommer utöver ovanstående även att genomföra ett målinriktat urval av material som passar undersökningens syfte och som gör det möjligt att genomföra en tydlig och strukturerad analys (Bryman, 2011:392). Det innebär att den här uppsatsen kommer att fokusera på personer som figurerat mycket i och kring OWS-rörelsen och skrivit texter som diskuterar hur rörelsen kan utvecklas. Dock är det, precis som Esaiasson et al. menar, viktigt att poängtera att det inte är personerna som skrivit texterna som är centrala, utan det är de

idéer som dessa personer fogar till debatten som är viktiga att analysera för denna uppsats (Esaiasson et al., 2012:218f). De texter som samlas in för analys kommer att inhämtas från Zcommunications.org som är en nyhetssajt och ett forum på internet som samlar många texter, debattartiklar och blogginlägg från personer som varit involverade och aktiva i OWS-rörelsen eller i diskussioner om utvecklingen av den. På denna hemsida får dessa personer möjlighet att uttrycka sig längre och på ett mer utvecklat sätt beskriva de tankar och idéer de har vilket också gagnar uppsatsens syfte att göra en mer djuplodande analys av rörelsens centrala idéer. Frågan om källkritik blir naturligtvis central när ett urval som detta görs men eftersom det är OWS-rörelsens idéer som är av intresse för uppsatsen måste ett urval göras utifrån personer som har varit involverade i rörelsen och fört dess talan vidare till andra plattformar än enbart på möten under ockupationen i New York.

Att genomföra ett riktat, strategiskt urval på detta vis handlar i stor utsträckning om att välja bort andra möjliga källor till information. I det här fallet handlar det framför allt om att andra källor försökt placera in OWS-rörelsen i ett generellt socialt, ideologiskt eller politiskt fack för att göra rörelsen mer hanterbar och förståelig för en större allmänhet. Att försöka inordna OWS-rörelsen inom ett tydligt ramverk är något som vissa menar inte gagnar rörelsen utan istället begränsar och kanske i längden till och med förminskar den (Tormey, 2012). Den här uppsatsen ämnar istället undersöka och öka förståelsen för de olika idéer som finns och presentera dessa på ett strukturerat och tydligt sätt.

5.3. Analytisk metod

Den analytiska metoden är kvalitativ eftersom de valda texterna kommer att läsas och studeras flera gånger för att få en djupare förståelse för materialet. För att göra analysen rättvisa behöver ett verktyg som kan systematisera innehållet utvecklas så att det blir tydligt för läsaren hur resultatet har genererats. Genom att logiskt ordna innehållet i de dokument som studeras ökar läsarens förståelse (Esaiasson et al., 2012:210ff). Detta stycke kommer även att återkopplas till det teoretiska ramverket och tydligt fastslå hur dessa delar hänger ihop och bildar en röd tråd genom uppsatsen.

Den första frågeställningen: *Vilka ekonomisk-politiska idéer för förändring uttrycks av OWS-rörelsen?* är av beskrivande karaktär och kommer att besvaras genom att olika idéer

identifieras och beskrivs utifrån den insamlade empirin. Dessa kommer att placeras in under olika teman vilka framkommer under läsningen och representeras av de olika idéerna, för att göra det tydligt för läsaren vilka övergripande ekonomiska och politiska idéer som diskuterats av OWS-rörelsen.

Då OWS-rörelsen är ett nytt fenomen har det inte gått att finna någon välutvecklad analysapparat som fungerar tillsammans med de teorier som används i studien. Således kommer analysen utformas utifrån en idé om vad som blir så tydligt och enkelt som möjligt för läsaren att följa och för att kunna besvara frågeställningarna. Ett förtydligande är dock viktigt för att läsaren ska kunna följa hur identifiering och analys av de olika idéerna går till. Ett öppet, induktivt, förhållningssätt till materialet kommer att anammas i uppsatsen och därmed kommer innehållet tillåtas utgöra guiden för resultat, analys och slutsatser. Uppsatsen kommer således inte att på förhand fylla analyschemat med utförliga definitioner och kategoriseringar utan kommer låta texten generera dessa genom att analysera de teman som återfinns i materialet och sedan återkoppla dessa till de valda teorierna (Esaiasson et al., 2012:216ff; Mikkelsen, 2005:168f). Dock kommer inledningsvis en övergripande kategorisering att göras för att förtydliga för läsaren. Genom en kategorisering av OWS-rörelsens idévärld utifrån Coxs distinktion blir det tydligt för läsaren inom vilken sfär de olika idéerna återfinns, alltså om idéerna är av problemlösande eller kritisk karaktär (Esaiasson et al., 2012:211). Därefter kommer analysen av dessa teman att fördjupas och med hjälp av valda kritiska teorier kan uppsatsen undersöka hur OWS-rörelsen vill förändra den rådande strukturen. Detta möjliggör besvarandet av den andra frågeställningen: *Hur kan de idéer som uttrycks av OWS-rörelsen förstås och förklaras utifrån valda kritiska teorier om strukturell förändring?*

5.3.1. Analysschema

	Problemlösande	Kritisk
Tema 1		
Tema 2		
Tema 3		
Ytterligare teman...		

Genom en noggrann läsning av det insamlade materialet kommer olika centrala teman som materialet berör och belyser att kunna identifieras. Med Coxs kategorisering som grund kommer dessa teman att placeras in under olika kategorier vilket hjälper läsaren att förstå hur de teman som identifierats som svar på den första frågan vill att samhällsliga strukturer skall förändras. Utgångspunkter för analysen kommer baseras på om idéerna är av kritisk eller problemlösande karaktär, om de baseras på anatagonism eller konsensus, om det finns ett tydligt skapande av ett *Vi* och ett *Dem*, samt hur olika teman ser på frågor som rör hegemoni och dominans.

5.4. Metod och materialproblem

Att göra ett urval av material baserat på en internetsida som inte fungerar som ett officiellt språkrör åt den rörelse vars idéer uppsatsen ska belysa och analysera kan uppfattas som ett stort problem. Dock, som tidigare beskrivits i denna text, är det på grund av att OWS som rörelse inte har några officiella talare som det blir nödvändigt att göra ett målstyrt strategiskt urval på detta vis (Bryman, 2011:392). Genom att diskutera både för- och nackdelar med detta tillvägagångssätt och hela tiden tydligt redogöra för och referera tillbaka till varifrån olika idéer och perspektiv hämtas kan en hög validitet säkras genom uppsatsen (Esaiasson et al., 2012:60f).

Det går att ställa sig frågande till varför mer etablerade medier inte väljs ut men jag anser att dessa inte publicerar den typ av texter som är nödvändiga för att besvara uppsatsens syfte. Det är inte en analys av mediernas rapportering kring OWS-rörelsen som är i fokus för uppsatsen utan en analys av rörelsens idéer för förändring. I relation till uppsatsens syfte och frågeställningar är det därför relevant att välja ut en källa som publicerar verk av personer som är och har varit aktiva i utformandet av OWS-rörelsen.

6. RESULTATPRESENTATION OCH ANALYS

Först kommer det material som hämtats från OWS-rörelsens egen hemsida att presenteras. Totalt handlar det om åtta officiella dokument (OWS, 2011a, b, c, d; 2012a, b, c, d) där alla inte är lika relevanta för att besvara den här undersökningens frågeställningar och vissa dokument får därför mer utrymme och andra inget alls. Därefter kommer resterande delar av det insamlade materialet att presenteras utifrån olika teman som framkommit efter en noggrann läsning. Detta leder fram till ett svar på den första frågeställningen: *Vilka ekonomisk-politiska idéer för förändring uttrycks av OWS-rörelsen?*. I svaret på den andra frågeställningen: *Hur kan de idéer som uttrycks av OWS-rörelsen förstås och förklaras utifrån valda kritiska teorier om strukturell förändring?* kommer de teman som identifierats under föregående fråga att analyseras utifrån valda kritiska teorier om strukturell förändring som utgår från Robert W. Coxs, Chantal Mouffes och Antonio Gramscis ramverk.

6.1. Idéer för förändring inom OWS-rörelsen

I det tidigaste officiella dokumentet från OWS-rörelsens hemsida grundläggs det som rörelsen står för, i *Principles of Solidarity* beskrivs hur ”On September 17, 2011, people from all across the United States of America and the world came to protest the blatant injustices of our times perpetuated by the economic and political elites. On the 17th we as individuals rose up against political disenfranchisement and social and economic injustice” (OWS, 2011a). Genom gemensamma principer ska rörelsen engagera sig i direktdemokrati, individuellt och kollektivt ansvarstagande samt stärka varandra mot alla former av förtryck (OWS, 2011a). Det andra dokumentet liknar det första men målgruppen är snarare människor som ännu inte är en del av OWS-rörelsen. Dokumentet menar att så länge regeringen inte hämtar sin makt från folket finns ingen äkta demokrati och därför måste en förändring ske. En utförlig punktlista med påståenden som ”De” (de 1%-en) har gjort mot ”Oss” (de 99%-en) presenteras också (OWS, 2011b). I ett annat dokument, *Statement of Autonomy*, presenteras OWS-rörelsens syn på autonomi: ”Occupy Wall Street is a people's movement. It is party-less, leaderless, by the people and for the people. It is not a business, a political party, an advertising campaign or a brand. It is not for sale” (OWS, 2012a). Rörelsen vill alltså vara helt autonom samtidigt som alla individer är välkomna in i rörelsen så länge de accepterar de övergripande ramar som finns (OWS, 2012a).

People before Parties (OWS, 2011d) vänder sig precis som ovanstående mot att regeringen inte längre tycks vara styrd av folket utan av företagen. Den politiska makten anses vara koncentrerad i allt för få händer eftersom det bara finns två politiska alternativ och OWS-rörelsen vill därför återvända till en deltagande politik. Människor över hela landet måste kräva sina demokratiska rättigheter och engagera sig för att implementera politiska reformer (OWS, 2011d). I *Resolution to end Corporate Personhood* (OWS, 2012b) vill OWS-rörelsen ändra möjligheten för företag att bli betraktade som juridiska personer med samma rättigheter som riktiga människor, eftersom OWS-rörelsen har observerat att *"...the great wealth of large corporations lets them misuse the legal system to overpower human beings and communities, thus denying The People's Rights, Recalling that corporations are not mentioned in the Constitution, that The People never granted constitutional rights to corporations..."* (OWS, 2012b).

6.1.1. Kritiken mot samhällets struktur utgör kraven

I kapitlet Tidigare forskning (se 3.2.2) beskrivs kritik mot OWS-rörelsen som utgår från att då rörelsen saknar en tydlig målbild som går att uppnå inom en rimlig framtid kommer den inte att kunna få med sig de stora massorna. I empirin återfinns kritiken, exempelvis från den fackligt aktive Shamus Cooke (2011a, b; 2012) som menar att *"Demands unite people in action, and distinguish them from their opponents; demands give an aim and purpose to a movement and act as a communications and recruiting tool to the wider public. There is nothing to win if no demands are articulated"* (Cooke, 2011a). Ett enkelt mål skulle enligt Cooke vara att fokusera på jobben: *"If the national Occupy Movement fought for a massive public jobs program and against cuts to social programs [...] by massively taxing the wealthy and corporations, the vast majority of working people would join the movement until it was capable of actually winning these demands* (Cooke, 2011b). Vidare menar Cooke också att det fanns för många små rörelser inom OWS-rörelsen vilket innebar att de centrala och stora frågorna som appellerade till majoriteten av de 99%-en försvann *"...in a whole laundry list of other goals that, although important, only concerned a periphery of the population"* (Cooke, 2012).

Sociologen Costas Panayotakis (2011) är inne på samma sak men menar att *"Consistent with its novel approach to politics, OWS does not approach the questions of demands in the same way as social movements that see themselves as pressure groups within existing institutional*

politics” (Panayotakis, 2011). OWS-rörelsens deklaration (OWS, 2011b) ses som ett bevis på att rörelsen identifierat *”...the serious and multifaceted crisis facing both this country and humanity as a whole*” (Panayotakis, 2011). OWS-aktivisten Yotam Marom (2011a) menar att *”It's not that we don't have demands; it's that we speak them in another language. We speak them with our struggle. Our movement is made up of people fighting for jobs, for schools, for debt relief, equitable housing, and healthcare. We are resisting ecological destruction, imperialism, racism, patriarchy, and capitalism. We are doing it all in a way that is participatory, democratic, fierce, and unwavering. There is nothing very vague about that*” (Marom, 2011a). Vidare skriver Marom att *”We make our demands in this language that screams that we are here for the long-run, that our goal is not merely reform, [...] that we are prepared to struggle in order to win not only those gains we can pronounce now but also those we can't even fully articulate yet*” (Marom, 2011a). Citaten ovan pekar på att för OWS-rörelsen utgör kritiken mot samhällets utveckling rörelsens krav på förändring, där rörelsen berättar en alternativ historia och menar att en annan värld är möjlig (Marom, 2011b). Michael Albert (2011a), aktivist och förespråkare för ett mer deltagande samhälle samt en av grundarna till Znet, menar att det inte finns någon poäng med att ställa krav förrän dessa är möjliga att vinna på ett sätt som utvecklar rörelsen: *”Demands that are worth winning are those which, being implemented, would improve the situation of those in need. Demands that are even more worth winning are those which, given how people fight for them, can not only be won to improve people's lives, but can also be won in ways that create conditions for still further gains*” (Albert, 2011a).

Andra artikelförfattare (t.ex. Lobel, 2011; Street, 2011; Schechter, 2011; Tokar, 2011; Wallerstein, 2011) stämmer in i analysen av OWS-rörelsen och menar att den kanske viktigaste idén rörelsen artikulerat är att det inte handlar om enskilda personer som gjort fel utan om en hel struktur som skapar och reproducerar ojämlikhet. OWS-aktivisten Michael Strom menar att *”...a significant majority seems to recognize that the system itself is the problem*” (Strom & Albert, 2011). Noam Chomsky beskriver hur *”...the Occupy Movement already has had a number of significant successes. One of them [...] is to kind of change the national discourse*” (Chomsky & Maheshvarananda, 2012). I en annan artikel diskuterar Chomsky hur *”The occupy movement created communities of mutual support, mutual aid. The common kitchen, the libraries. That's maybe even more important. The US is a very atomized society*” (Chomsky & Meyer, 2012).

6.1.2. Dubbel kamp – lev den förändring du vill åstadkomma

Det andra temat beskriver hur OWS-rörelsen behöver metoder för att bedriva kampen för de mål de artikulera. Marom (2011c) menar att: *"This movement must become a dual power – a movement able to prefigure the values of a participatory, egalitarian and solidaristic society in new and liberated institutions, while simultaneously toppling the old, oppressive structures that exploit and constrain. We must build the new and fight the old at the same time. We must do it all while telling the story of the world we are creating, to defeat the story told by the masters of status quo"* (Marom, 2011c).

Journalisten och aktivisten Brian Dominick (2011a) håller med Marom och lanserar begreppet *grassroots dual power strategy*. Dominick menar att det i längden inte räcker att ockupera en yta där den egna utopin praktiseras och tro att det därifrån går att förändra samhället, utan OWS-rörelsen *"...must make real connections to the everyday lives of people throughout society. It must not just be relevant to our hearts; it has to become relevant to many more people's economic, cultural, political, and even personal lives by seeping into the spaces where the rest of the so-called 99 percent spend most of our time"* (Dominick, 2011a). Aktivisten Ethan Miller (2011a, b) skriver att relationer, gemenskaper och institutioner måste skapas som både möter våra krav idag och öppnar upp möjligheter för alternativa sätt att leva i framtiden. OWS-aktivisten Michael Strom (Strom & Albert, 2011) anser att även om den vanliga principen av att sätta upp tydliga krav delvis blivit försummad inom OWS-rörelsen så har en gemensam plattform skapats för att kunna agera mot strukturen: *"People are talking about taking space not just as symbolic acts of protest, but as attempts to build real alternative institutions, infrastructures, and ways of being together. [...] people say that they're done begging for concessions from the system, that it's time to challenge power relations in truly fundamental ways"* (Strom & Albert, 2011). Miller (2011c) vänder sig bort från uppfattningen om den enda ekonomin och menar att: *"We are not just rational self-interest maximizers. We cooperate, we share, we identify with each other and create communities of care and support"* (Miller, 2011c).

6.1.3. Självförvaltning, holism och solidaritet

Det tredje temat betonar vikten av att bedriva den inre kampen på ett självförvaltande, holistiskt och solidariskt vis. Albert (2011b) gör en metafor av problemet utifrån ett maratonlopp där alla startar samtidigt men där fältet blir alltmer utspritt eftersom människor är olika snabba. OWS-rörelsen står enligt Albert inför denna risk då: *"Some people move quicker to new ideas and practices. [...] In organizing the trick is to maintain touch, to remain in the pack bringing the whole community forward faster, not running away from it. This is not easy, but it is essential to success"* (Albert, 2011b). Albert (2011c) skriver i en annan artikel att ockupation är en aktion som lätt blir tråkig i längden eftersom den i princip är passiv. Därför borde OWS-rörelsen fokusera på *self management* – självförvaltning – eftersom det skapar uppgifter och möjligheter att bidra. Uppgifter kan vara aktiviteter som breddar rörelsen, exempelvis: *"once an occupation has a lot of people, have subgroups initiate other occupations in more places, all federated together through mutual aid. In the most local, neighbourhood occupations, visit every home. Talk with every resident. Involve as many neighbors as possible. Determine real felt needs. [...] try to act to address the problems."* OWS-rörelsen måste *"...go get them, inform them, inspire them, enlist them, empower them, and they will come"* (Albert, 2011c). Poängen är, enligt Albert, att om rörelsen blir tillräckligt stor kommer alla människor inte längre att behöva sova utomhus, utan de flesta skulle bara behöva ägna en del av sin tid, sina resurser, kunskaper eller energi till att stödja det större projektet (Albert, 2011c).

Vad gäller *Holism* och *Solidaritet* diskuterar Albert i en intervju med Michael Strom (2011) hur många verkar tro att det finns en motsättning mellan de båda. Albert menar att det inte alls behöver vara så eftersom *"Without solidarity we lose because we are too weak. But without means for constituencies to develop their own priorities freely, we lose because sublimated differences destroy unity and even trust and ability to stay in proximity, much less to be fully creative and enjoy mutual aid"* (Albert & Strom, 2011). Att vara en holistisk rörelse innebär enligt Albert *"...addressing at least four areas of focus – economics, kinship, culture, and polity – and two overarching contexts – ecology and international relations – all in their respective unique features as well as in their interrelations and entwinements"* (Albert & Strom, 2011).

Dominick (2011b) och Miller (2011c, d) är inne på samma spår och menar att en alltför stark fixering vid en fråga, exempelvis ekonomi eller materiella ting⁴ underordnar och exkluderar andra frågor som sexism, rasism eller ekologi, även inom rörelsen. Exkludering av vissa grupper innebär enligt Dominick (2011b) minskad solidaritet. För att verkligen kunna transformera samhället, menar Dominick att en *”social movement will need to be radical (seek out and strike at the roots of problems), and its approach to the array of oppressions will need to be holistic. [...] Sidelining or subordinating the major, legitimate concerns of people from marginalized communities and identities all but guarantees a movement dominated by people with background and privileges in tune with the top 20% that really owns and runs society, if not the 1%”* (Dominick, 2011b).

6.1.4. Real utopia – etablera drömmen i nuet

Från detta fjärde tema och framåt kommer mer konkreta idéer för förändring som identifierats i materialet att redogöras för. Sociologen Erik Olin Wright har blivit intervjuad av Jamie Stern-Weiner (Olin Wright & Stern-Weiner, 2012) och de diskuterar hur det i längden kan vara ett problem att inte ha ett program med krav på så kallade *nonreformist reforms*⁵, men som det utvecklats sig har OWS-rörelsen ändå uppnått mer än förväntat. Dock menar Olin Wright att *”...for the OWS to have a sustained positive programmatic impact it does need to articulate a set of policy proposals that can be adopted as demands by various political forces in the country, both within the left of the Democratic party and outside the party”* (Olin Wright & Stern-Weiner, 2012). Olin Wright menar att OWS-rörelsen måste artikulera ett *project of transformation* för att skapa varaktig förändring, vilket innebär att artikulera en utopi och samtidigt leta efter institutioner som kan påverkas i riktning mot uppfyllandet av utopin. En sådan tydlig *real utopia* skulle kunna vara deltagande budgetering där en del av en stads budget bestäms av lokalbefolkningen genom direktdemokrati. När det gäller andra institutioner som skulle kunna förändra den ekonomiska ojämlikheten beskriver Olin Wright *Solidarity finance*, *Unconditional basic income* och *worker-owned cooperatives* som *”...in the long run could alter the shape of economic inequality”* (Olin Wright & Stern-Weiner, 2012).

4 Dominick kritiserar i sin artikel Slavoj Žižek, som också varit aktiv i OWS-rörelsen, för att göra just detta, fokusera enbart på ekonomin som *Det enda problemet* och därmed gå miste om det holistiska perspektivet (Dominick, 2011b).

5 Nonreformist reforms – *”demands that fall between mild changes that don't threaten anything and extravagant calls for changing everything”* (Wright & Stern-Weiner, 2012).

Kapitalismen ser Olin Wright som en central del av problemet även om han avfärdar uppfattningen att ekonomiska system antingen är kapitalistiska eller inte. Olin Wright menar istället att *"What we call 'capitalism' is really a complex hybrid of capitalist, statist and socialist forms within which the capitalist form of economic activity is dominant. To be anti-capitalist means to reduce the weight of the capitalist component of the hybrid by in various ways subordinating capitalism to democratic control and expanding the space for socially-empowered forms of economic activity"* (Olin Wright & Stern-Weiner, 2012).

En väg och strategi framåt som OWS-rörelsen skulle kunna anamma menar Olin Wright är det han kallar *Interstitial transformation* vilket innebär ett försök att etablera nya former av socialt självbestämmande i samhällets utkanter där det inte utgör något direkt hot mot den dominanta klassen. Denna strategi skulle kunna kombineras med *Symbiotic transformations* som innebär att samtidigt som institutionella former av självbestämmande stärks löses också vissa problem som den dominanta klassen ser hos rörelsen. En blandstrategi av detta slag skulle i längden kunna stärka utsikterna för en transformation av hela samhället genom att visa på att en annan värld är möjlig (Olin Wright & Stern-Weiner, 2012).

6.1.5. Peercommony och det gemensammas bästa

Forskaren och författaren Christian Siefkes (2012) intresserar sig för hur *peer-production* skulle kunna integreras i ett helt samhälle. Siefkes vill föreställa sig en värld där individer tillsammans organiserar produktionen av varor och tjänster till gagn för alla. Han vänder sig emot de som menar att ett sådant samhälle är omöjligt eftersom det aldrig tidigare existerat eller att det skulle vara emot den mänskliga naturen (Siefkes, 2012). Siefkes menar att även om det aldrig hänt tidigare finns det ingenting som säger att det inte skulle kunna bli verklighet i framtiden, och argument rörande *"... 'human nature' miss the fact that people are formed by society just as well as they form society. Changing social structures also changes people's behavior"* (Siefkes, 2012). Dock måste ett nytt system utvecklas bortom kapitalismen om det inte ska förbli en abstrakt idé och det finns två grundläggande förutsättningar som måste uppfyllas: *"(1) Human labor disappears from the production processes, being replaced by automation and joyful doing. (2) Everyone has access to resources and means of production"* (Siefkes, 2012). Miller (2011e) vill på liknande sätt se bortom den smala konstruktionen av marknad eller stat, och skapa ett kreativt utrymme både inom men även bortom dessa begränsade institutioner (Miller, 2011e).

Modern kapitalism benämns ofta som en service- eller informationsekonomi, eftersom många enkla uppgifter i samhället blivit automatiserade eller lämnats över till kunden.⁶ De kvarvarande uppgifterna tenderar att vara svåra att automatisera eftersom de kräver kreativitet, intuition eller empati. Till följd av ökad automation har tråkiga uppgifter, som få människor skulle göra utan att få betalt för dem, blivit ersatta av mer kreativa och intressanta uppgifter som människor inte nödvändigtvis får ersättning (i pengar) för att utföra. Siefkes drar en parallell till hur utvecklingen av fri mjukvara på internet ser ut och fungerar. Där har öppen källkod och *commons-based peer production*, när alla samarbetar och delar med sig av det de producerat, radikalt förändrat de grundläggande förutsättningarna och "...largely driven out competing offers which (as usual in capitalism) are only available for sale" (Siefkes, 2012). Miller (2011f) menar att det är dags att se bortom den begränsande logiken i så kallade ekonomiska lagar och istället fokusera på skapandet av nya möjligheter genom kollektiv fantasi och aktion (Miller, 2011f).

Siefkes kallar detta sätt att arbeta för *Benefit-driven Production* vilket skiljer sig från den traditionella *Profit-driven Production*. Människor involverar sig i projekt eftersom de ser till fördelarna med resultatet, inte på grund av eventuell ekonomisk vinst. I fördelsdriven gemensam produktion uppstår, enligt Siefkes, inte den konkurrens som finns i en kapitalistisk ekonomi eftersom en individs vinst inte kommer på bekostnad av någon annans förlust. Alla drar fördelar av produktionen så länge alla delar med sig. Alla får välja vilka uppgifter de tar sig för, vilket leder till en automatiskt prioritering av det som anses viktigast då flest människor involverar sig i de projekten. De uppgifter ingen intresserar sig för är förmodligen överflödiga enligt Siefkes. I annat fall kan de kanske automatiseras, omorganiserar eller som sista utväg samlas i en pool ur vilken alla måste utföra någon uppgift då och då (Siefkes, 2012).

Siefkes menar att *peer production* skulle kunna organiseras i ett helt samhälle, där privat ägande byts ut mot gemensamt ägande. När alla gemensamt producerar det de är bra på till allas fördel försvinner behovet av en marknad där människor tvingas köpa och sälja produkter. "*Peer production is about finding solutions that work for all*" (Siefkes, 2012).

6 Siefkes exemplifierar med IKEA som lämnar över slutmonteringen av sina produkter till kunden vilket sänker både arbets- och transportkostnader, eller stora mataffärer med självscannings-kassor som kräver mindre personal (Siefkes, 2012).

6.1.6. Participatory economics

Participatory economy eller *Parecon* menar att samhället idag är organiserat i förtryckande institutioner som reproducerar varandra. Ekonomi skapas i samspelet mellan institutioner och människor (Marom, 2011d:3ff). Grundläggande i en deltagande ekonomi är de värden som ska vara gemensamma för alla: jämlikhet, självförvaltning, solidaritet, diversitet, effektivitet och hållbarhet. Nya institutioner ska vägledas av och reproducera dessa värden. Gemensamt ägande av produktionsmedlen är också grundläggande i en deltagande ekonomi. Det innebär dock inte, som exempelvis i planekonomier, att staten äger allt då det skapar en så kallad koordinerarklass som planerar all produktion och därmed reproducerar förtrycket av arbetarklassen (Marom, 2011d:10f; Albert, 2012). Miller (2011f) menar att det är dags att ta tillbaka ekonomin från så kallade experter och skapa en ekonomi byggd på demokratisk organisering där individerna själva skapar sin ekonomier: *"No waiting for the revolution. Just the hard, slow, but powerful work of reclaiming commons, learning how to make democracy work in our lives and organizations, constructing new formes of shared livelihood, connecting them together in webs of mutual support and recognition, and fighting to overcome or transform every obstacle that gets in our way"* (Miller, 2011f).

För att stävja utvecklingen av en koordinerarklass och samtidigt kunna organisera produktionen har parecon fyra utmärkande drag. För det första behövs två typer av institutioner, självförvaltande arbetar- och konsumentråd. I dessa råd bestäms gemensamt och i en deltagande demokratisk process vad som ska produceras och konsumeras från fall till fall och människor får inflytande i beslut i samma grad som de påverkas av dem. För det andra får arbetaren i parecon ersättning, för den typen av arbete som anses socialt värdefullt, utefter tidsåtgång, arbetsintensitet samt hur slitsamt arbetet är. Den tredje förutsättningen är så kallade *balanced job complexes*, som innebär att arbetsdelningen inom parecon balanseras så att det inte uppstår någon hierarkisk fördelning av arbetet som det gör inom kapitalismen och planekonomin (Marom, 2011d:11ff; Albert, 2012; Albert & Roos, 2012). Intervjuad av Roos beskriver Albert hur *balanced job complexes* är tänkt att fungera i praktiken: *"Each worker has a similar job situation vis-à-vis empowerment effects. [...] each worker does some empowering tasks, and some disempowering tasks, where the combination into the whole job complex, on average, is similar in its overall empowerment effects as each other person's job complex. As a result, there is no structural pressure producing a more empowered coordinator class above a disempowered working class"* (Albert & Roos, 2012). Det fjärde

draget utgörs av *participatory planning* som innebär att olika arbetarråd (där alla är med) ger förslag på vad de är villiga och har möjlighet att producera i relation till tillgängliga resurser. På samma sätt kommer individer i olika konsumentråd (där alla är med) att ge förslag på hur mycket de vill konsumera. Genom att dela informationen om dessa förslag med varandra och sen gå tillbaka till respektive råd och diskutera och modifiera förslagen kommer jämvikt att nås. I början kan det bli ineffektivt och eventuellt behövs flera modifikationsrundor, men efter ett tag kommer alla veta ungefär vilken nivå de bör lägga sig på vilket kommer skapa effektivitet i produktion och konsumtion (Marom, 2011d:11ff; Albert & Roos, 2012).

För att uppnå allt detta vill parecon skapa ett alternativ som utmanar kapitalismens struktur, ett alternativ där nya idéer kan utvecklas. Därför behövs alternativa institutioner som tillåter ett liv i parecons anda. Institutionerna kan exempelvis vara kooperativt ägda arbetsplatser, grannskapsråd eller studentledda universitetskurser. Genom dessa alternativa institutioner bedrivs kampen mot de nuvarande, där uppdraget är att förändra och förbättra samhället (Marom, 2011d:14ff; Albert & Roos, 2012).

6.2. *Analys av OWS-rörelsens idéer för förändring*

De teman som identifierats ovan kommer att analyseras utifrån det teoretiska ramverkets olika dimensioner, vilka innefattar om temana är av kritisk eller problemlösande karaktär, hur artikulationen av *Vi* och *De* konstrueras, om temana baseras på agonism eller konsensus, samt hur de hanterar frågor som rör hegemoni och dominans.

6.2.1. *Problemlösande eller kritiska teman*

I del 6.1, där OWS-rörelsens egna dokument och resolutioner presenteras tydliggörs att rörelsen angriper den struktur på vilken samhället är uppbyggd och menar att det finns en stor ekonomisk ojämlikhet i samhället. Denna ojämlikhet spås på till följd av ett demokratiskt underskott, där stora företag missbrukar sin makt för att öka sin rikedom. OWS-rörelsen menar att något måste göras för att rätta till problemet. Vad som inte görs tydligt är sättet på vilket samhället ska förändras eller hur långt denna förändring ska drivas. De andra identifierade temana är tydligare när det gäller konkreta förslag på hur situationen kan förbättras och för att förstå hur OWS-rörelsen kan tänkas handla i framtiden blir det relevant att analysera hur radikala dessa teman är.

Robert Coxs distinktion mellan problemlösande- och kritiska teorier fungerar relativt bra för att avgöra skillnaden mellan olika teman även om den inte bildar en så tydlig uppdelning praktiskt som den gör teoretiskt. Det beror på att flera av de teman som identifierats och redogjorts för ovan har inslag av både problemlösande och kritiska idéer. Trots att en tydlig distinktion inte kan fastställas kan ändå ett par saker konstateras.

I del 6.1.1, *Kritiken mot samhällets struktur utgör kraven* riktar Cooke kritik mot rörelsen för att den är ofokuserad och att utan krav finns det inget att vinna. Han menar att rörelsen bör försöka få till stånd problemlösande reformer inom systemet som snabbt kan komma till rätta med den ekonomiska ojämlikheten. Vidare i del 6.1.1 samt i del 6.1.2, *Dubbel kamp – lev den förändring du vill åstadkomma* och 6.1.3, *Självförvaltning, holism och solidaritet* är det få som skulle hålla med Cooke i hans analys kring vad OWS-rörelsen bör sträva efter. I dessa teman blir det tydligt att detta nya sätt att bedriva motstånd på, att ta avstånd från samhällets institutioner och inte försöka sätta press på dem att reformera sig är något positivt och eftersträvansvärt, ett uttryck för ett strukturbrytande alternativ. Temana menar att en alternativ struktur måste växa fram vid sidan av den gamla som på sikt kan förändra samhället i grunden. Denna struktur får inte tillåta individer att agera på ett sätt som innebär att medmänniskor blir exploaterade. Istället måste den baseras på holism, där alla grupper i samhället får möjlighet att höras och vara med och fatta de beslut som tas vilket borgar för uppkomsten av ett mer rättvist och jämlikt samhälle.

Tema 6.1.5, *Peercommony och det gemensammias bästa* och 6.1.6, *Participatory economics* är de två konkreta teman som stämmer in i bilden av att samhället måste förändras i grunden och de ger också en tydlig bild av hur de tänker sig att detta ska ske. De menar att samhällets institutioner är förtryckande och att detta förtryck hela tiden produceras och reproduceras inom den etablerade strukturen. Därför måste alternativa institutioner som kan förhindra detta förtryck skapas bortom strukturen. Temana blir uttryck för kritiska teorier i Coxiansk mening då de analyserar hur strukturerna konstituerats samt vilka kontradiktioner och konflikter som finns inneboende i dem och som på sikt kan skapa förutsättningar för varaktig förändring.

I tema 6.1.4, *Real utopia – etablera drömmen i nuet* tydliggörs också att någonting måste förändras, men temat avfärdar inte kapitalismens strukturer lika tydligt som ovan analyserade teman. Det gör det svårare att analysera hur långt temat vill gå. Temat menar att OWS-

rörelsen borde satsa på så kallade *non-reformist reforms* och försöka genomföra dessa genom att påverka det Demokratiska partiet i USA. Det är ett uttryck för en problemlösande teori då de institutioner som konstituerar samhällets struktur idag snarare ska reformeras än bytas ut. Temat menar samtidigt att strukturen måste förändras till att bli mer inkluderande för att det på sikt då kan uppstå möjligheter att transformera institutionerna helt och hållet. Skillnaden mellan tema 6.1.4 och de tidigare som kräver en fullkomlig förändring skulle kunna vara en fråga om strategi. Där de tidigare begär allt på en gång och sedan sätter upp delmål gör det sistnämnda temat tvärtom; sätter upp ett kortsiktigt mål som kan uppnås snabbt för att därefter flytta fram sina positioner ytterligare och kräva mer.

6.2.2. Kollektiva identifikationsformer – Vi och De

Det tydligaste *Vi* har OWS-rörelsen själva artikulerat genom frasen *We are the 99%*. Detta *Vi* blev dock fort så brett att det bara går att förstå som en motsats till de värden som tillskrivs *De*, ett *De* som utgörs av den ekonomiska- och politiska eliten, de 1%-en. *De* hålls ansvariga för allt som rörelsen anser vara fel i samhället och *De* har manipulerat strukturen till sin egen fördel vilket exploaterat de 99%-en och skapat den ekonomiska och demokratiska ojämlikheten (se del 6.1 & OWS, 2011b). Denna vida artikulation är ett sätt att få en så bred massa som möjligt att känna sig inkluderad och delaktig i det som OWS-rörelsen kämpar för. Cooke (se del 6.1.1, *kritiken mot samhällets struktur utgör kraven*) är, som tidigare nämnt, kritisk till denna artikulation eftersom den enligt honom är otydlig. Cooke menar att de viktigaste frågorna, exempelvis skattereformer och nedskärningar i sociala program, försvinner i denna breda artikulation av *Vi*. Det går att förstå Cookes kritik, vilket inte minst denna uppsats är ett bevis på.

Vad en artikulation som *We are the 99%* dock gjorde var att den skapade de politiska passioner som Mouffe (se *Teoretiskt ramverk*, del 4.4) diskuterar vilket gav OWS-rörelsen en bred förankring i samhället. Den kritik som riktats tillbaka mot de personer som menar att rörelsen är för bred och att den borde fokuserat ännu mer enbart på de ekonomiska frågorna (se del 6.1.3 *Självförvaltning, holism och solidaritet*) är också intressant att analysera. Det holistiska perspektivet visar, genom sin brett inkluderande artikulation av *Vi*, på en medvetenhet inom OWS-rörelsen kring att det idag inte finns en homogen arbetarklass som kan tillskrivas vissa explicita värderingar. Idag identifierar sig människor istället med flera olika subgrupper i samhället och Dominick menar att "*Sidelineing or subordinating the major,*

legitimate concerns of people from marginalized communities and identities...” (se del 6.1.3) skapar en smal rörelse där artikulationen av *Vi* tar en gestalt många inte kan identifiera sig med. För att få med sig alla grupper blir det viktigt för OWS-rörelsen att artikulera ett *Vi* som möjliggör för alla individer att känna sig delaktiga i organisationen av ett alternativt samhälle.

I de tre mer konkreta temana 6.1.4, 6.1.5 och 6.1.6 tar sig artikulationen av *Vi* och *De* lite olika uttryck vilket Mouffe menar är vanligt eftersom kollektiva identiteter aldrig kan bli helt fixerade. Genom att koppla tillbaka till uppdelningen mellan problemlösande- och kritiska teman ovan och analysera hur *Vi* och *De* artikuleras går det att se hur 6.1.4, *Real utopia – etablera drömmen i nuet* ligger nära Cookes invändning att det måste finnas ett tydligt *Vi* där den egna identiteten kan uppfattas som rimlig åtminstone av etablerade politiska krafter i det Demokratiska partiet. De andra två temana, 6.1.5, *Peercommony och det gemensamma bästa* och 6.1.6, *Participatory economics* ser snarare hur artikulationen av *Vi* måste breddas och bli ännu mer inkluderande samtidigt som *De* beskrivs i termer av förtryckande institutioner med experter som talar om för den egna identiteten hur ekonomin på bästa sätt ska kunna återgå till *Business as usual* och status quo. Dessa teman vill istället berätta en annorlunda historia som distanserar sig både från traditionell höger- och vänsterideologi. De vill inte att en politisk och ekonomisk elit byts ut mot en annan som fortsätter att förtrycka den egna identiteten, de 99%-en. Istället ska ett nytt alternativ växa fram, som är mer inklusivt och bättre kan garantera en hållbar framtid för alla.

6.2.3. Politisk agonism eller ett post-politiskt konsensus

Mouffe (se *Teoretiskt ramverk*, del 4.4) diskuterar hur en hållbar politik bör bedrivas samt hur det måste finnas en tydlig antagonism mellan olika politiska alternativ. Agonism måste enligt Mouffe bygga på demokratisk pluralism där olika politiska ståndpunkter på en legitim arena får möjlighet att uttrycka sina åsikter. I relation till Mouffes teori blir det tydligt att OWS-rörelsen upplever att kampen mellan olika politiska alternativ saknas då rörelsen anser att politiker och regeringen är styrda av den ekonomiska eliten och inte av folket (se del 6.1, *Idéer för förändring inom OWS-rörelsen*). Genom protest och ockupation vill OWS-rörelsen därför försöka återinföra agonismen i politiken.

Flera av de identifierade temana är inne på denna problematik, att ekonomin och politiken lämnats över till så kallade experter som byggt upp en struktur med institutioner som

förtrycker och exploaterar befolkningen (t.ex. 6.1.6, *Participatory economics*). Politiken måste utvecklas till att bli mer inklusiv och deltagande. Det innebär inte att alla politiska beslut i framtiden ska tas i konsensus, utan människor ska enligt 6.1.6 vara med och fatta beslut i proportion till hur beslutet påverkar varje enskild individ. Precis som tidigare beskrivits är det viktigt utifrån vad empirin visar i exempelvis 6.1.3, *Självförvaltning, holism och solidaritet* att den alternativa strukturen genomsyras av en holistisk och agonistisk politisk debatt mellan legitima parter som tillsammans diskuterar lösningar på problem. I relation till uttrycket legitima är det relevant att belysa det som flera olika teman, bland andra 6.1.1, *kritiken mot samhällets struktur utgör kraven*, 6.1.2, *Dubbel kamp – lev den förändring du vill åstadkomma* och 6.1.6, *Participatory economics* pekar på där de identifierar den nuvarande strukturens misslyckanden och vill erbjuda ett alternativ bortom eller vid sidan av denna struktur. Det är ett ställningstagande som skapar en tydlig distans mellan alternativet och den rådande strukturen och som vill visa på att en annan värld är möjlig. På sikt kan det minska den etablerade strukturens legitimitet hos befolkningen. På den andra sidan av samma diskussion hittas tema 6.1.4, *Real utopia – etablera drömmen i nuet* som legitimerar de politiska kanaler som är etablerade i samhället idag och menar att OWS-rörelsen bör verka inom den nuvarande strukturen för att påverka exempelvis progressiva politiker på det Demokratiska partiets vänsterkant.

6.2.4. Hegemoni, dominans och positionskrig

I OWS-rörelsens egna dokument beskrivs hur den ekonomiska och politiska eliten i USA handlat omoraliskt, i Gramsciansk (se *Teoretiskt ramverk*, del 4.3) mening, genom att reproducera den uppenbart ojämlika struktur som etablerats. Eliten, alltså hegemonen, har gått från att utöva ett moraliskt ledarskap där alternativa idéer sågs som en aktiv del av samhällsdebatten, till att bli en dominant där medborgarna inte ser någon poäng med att rösta eftersom resultatet uppfattas bli detsamma (se del 6.1, *Idéer för förändring inom OWS-rörelsen*). Ledarskapet i USA har alltså misslyckats med att bevara de beståndsdelar som är centrala för att konstituera hegemonin mellan sig och medborgarna, genom att exempelvis säkra medborgarnas tillgång till sociala skyddsnet eller via en mer jämlik distribution av den profit som skapas. Denna omoraliska handling har lett till att eliten använt det juridiska systemet för sina egna syften och manövrerar ut människor och gemenskaper, något som nekar individen dess grundläggande rättigheter (se 6.1).

Precis som jag tidigare beskrivit har alla de identifierade temana pekat på att någonting är fel med den nuvarande ekonomiska- och politiska strukturen och således ifrågasätts också den hegemoniska klass som bevarar denna struktur. Tema 6.1.4, *Real utopia – etablera drömmen i nuet* som är mindre radikalt vill lösa detta problem genom reformer som förändrar den nuvarande strukturens sammansättning. Temat menar att alternativ kan etableras i samhällets utkanter och där visa på att andra alternativ är möjliga, men temats generella inställning tyder inte på att den nuvarande strukturen måste bytas ut eller ersättas.

De mer radikala temana, 6.1.5, *Peercommony* och 6.1.6, *Participatory economics* passar väl in på Gramscis beskrivning av ett positionskrig. Artikulationen av ett holistiskt alternativ som appellerar till den breda massan av marginaliserade grupper och vänder sig bort från den etablerade strukturen skapar grunden till ett kontra-hegemoniskt block som kan växa fram ur den gamla, på sikt sönderfallande, strukturen (se *Teoretiskt ramverk*, del 4.3 & 4.4). Utifrån Gramscis förståelse kommer det vara nödvändigt att bedriva ett positionskrig i ett land som USA och i förlängningen i hela västvärlden då den etablerade hegemoniska strukturen, trots ojämlikheter har en legitimitet som kan backas upp med våld om det blir nödvändigt. Detta verkar de radikala temana ha insett eftersom de trycker på att OWS-rörelsen måste bedriva en dubbel kamp. Det innebär att rörelsen internt måste kunna visa att de alternativa strukturerna inte bara fungerar i teorin utan även praktiskt och skapa ett brett stöd för dessa. Samtidigt måste den externt genom ett antagonistiskt kontra-hegemoniskt förhållningssätt utmana den rådande strukturen och etablera en ny hegemoni, byggd på den alternativa strukturens institutioner.

Något som blir motsägelsefullt i relationen mellan Gramscis teorier och flera av temana är det faktum att Gramsci menar att det kontra-hegemoniska blocket inte får falla för frestelsen att försöka uppnå stegvis förbättring för marginaliserade grupper inom den rådande strukturen (se 4.3). Dock menar de flesta teman att det skulle vara möjligt och kanske till och med givande för OWS-rörelsen att arbeta för att nå snabba reformer inom den rådande strukturen. Dessa reformer skulle emellertid endast vara fruktbara om de innebar att fler ansluter sig till rörelsen och gör det långsiktiga målet mer realistiskt att uppnå.

Sammanfattningsvis har kapitlet visat på att det finns ett antal generella idéer för olika metoder och värderingar som rörelsen bör anamma för att uppnå en hållbar förändring av

samhället på sikt. Dessa idéer representeras av de första tre temana. De nästföljande tre temana har visat på, utifrån en övergripande uppdelning genom Robert Cox distinktion, att det finns en reformvänlig idé som anser att en hållbar förändring bör försöka nås inom den etablerade strukturen genom så kallade *non-reformist reforms*. Utöver denna idé artikulerar de två sistnämnda temana en mer kritisk linje med strukturbrytande element som aktivt vill ersätta den etablerade strukturen. De olika temana har analyserats med hänvisningar till det teoretiska ramverket vilket gjort det möjligt att dra vissa slutsatser som kommer att presenteras i nästkommande kapitel.

7. SAMMANFATTNING OCH SLUTSATS

Uppsatsen tog sin utgångspunkt i ockupationen av Wall Street i New York som startade i september 2011 och som gav upphov till Occupy Wall Street-rörelsen. Texten har genomgående tagit fasta på den övergripande problematik som OWS-rörelsen, i likhet med andra anti-kapitalistiska rörelser menar finns inom den etablerade strukturen som ständigt reproduceras trots ökande ojämlikhet. Den i strukturen inbyggda paradoxen mellan demokrati och kapitalism har förklarats med hjälp av tidigare forskning (se *Tidigare forskning* del 3.1) vilken också placerat OWS-rörelsen i en historisk kontext av socialt motstånd och anti-kapitalistiska rörelser (se del 3.2). I tidigare forskning diskuteras också kritik som framkommit mot rörelsen och det var i relation till kritiken som en del av forskningsproblemet formulerades. Då kritiken ansåg att OWS-rörelsen är otydlig och därför dömd att misslyckas var uppsatsens syfte att kartlägga och på ett tydligt sätt presentera de idéer för förändring som kunde identifieras kring rörelsen samt att tolka dessa idéer utifrån kritiska teorier om strukturell förändring. Detta för att öka förståelsen för vad OWS-rörelsen faktiskt menar när de påstår att en annan värld är möjlig. I ljuset av detta syfte formulerades två specificerade frågeställningar vars mest centrala resultat kort kommer att redogöras för nedan.

Den första frågeställningen: *Vilka ekonomisk-politiska idéer för förändring uttrycks av OWS-rörelsen?* besvaras utifrån att idéerna är flera till antalet och att tre kategorier kan urskiljas. Kategori ett utgörs av tre teman vilka är 6.1.1, *Kritiken mot samhällets struktur utgör kraven*, 6.1.2, *Dubbel kamp – lev den förändring du vill åstadkomma* och 6.1.3, *Självförvaltning, holism och solidaritet* som alla beskriver generella metoder OWS-rörelsen kan använda för att uppnå det önskade resultatet, förändring. I dessa teman diskuteras hur rörelsen anammat ett nytt sätt att bedriva motstånd på genom att inte ställa några direkta hanterbara krav utan istället bara visa på omöjligheten i den etablerade strukturen. Samtidigt menar tema 6.1.2 att motståndet måste bedrivas på dubbla fronter, både internt och externt, genom att rörelsen blir en dubbel makt ”...*able to prefigure the values of a participatory, egalitarian and solidaristic society...*” (Marom, 2011c). Genom alternativa institutioner kan den etablerade förtryckande strukturen bekämpas och brytas ner. Tema 6.1.3 pekar på nödvändigheten i att bedriva den interna och externa kampen på ett holistiskt och solidariskt vis. Det innebär att alla grupper ska få vara med i beslutsprocessen för att undvika att historiska maktstrukturer reproduceras.

I kategori två återfinns ett tema som konkret beskriver en typ av förändringar OWS-rörelsen kan sträva efter. Tema 6.1.4, *Real utopia – etablera drömmen i nuet* tydliggör att en förändring av samhället är nödvändig, men menar att den förändringen kan och förmodligen bör ske inom ramen för den etablerade strukturen genom påtryckningar på befintliga politiska krafter. Genom så kallade *non-reformist reforms* ska strukturen förändras till att bli mer rättvis, jämlik och på sikt bättre gagna alla individer i samhället.

Den tredje kategorin utgörs av de två återstående temana, 6.1.5, *Peercommony och det gemensammas bästa* samt 6.1.6, *Participatory economics* och är mer radikala i sina idéer för förändring. Temana är tydliga med att den etablerade strukturen är förtryckande till sin utformning och således kommer alla reformer inom strukturen att reproducera detta förtryck och bidra till fortsatt ojämlikhet. Nya strukturer måste därför skapas bortom de nuvarande och temana är tydligt strukturbrytande till sin karaktär och vill visa på att ett alternativ bortom den etablerade strukturen är möjligt. Båda temana baseras på gemensamt ägande av produktionsmedlen. 6.1.5 vill basera samhället på *commons-based peer-production* och ta bort den konkurrens som uppstår inom kapitalismen. Människor ska få bidra till samhället med saker de är duktiga på och i den utsträckning de vill och kan. 6.1.6 vill istället organisera samhället i olika råd som gemensamt planerar hur produktion och konsumtion ska fungera för att motverka framväxten av en koordinerarklass och skapa ett långsiktigt hållbart samhälle. Alternativa institutioner ska baseras på *participation* och *holism* där individer får inflytande i beslutsprocessen i relation till hur mycket varje specifik fråga påverkar den enskilde individen.

I den andra frågeställningen: *Hur kan de idéer som uttrycks av OWS-rörelsen förstås och förklaras utifrån valda kritiska teorier om strukturell förändring?* analyseras de identifierade temana genom det teoretiska ramverket. Med utgångspunkt i Coxs distinktion mellan problemlösande (se 6.1.4) och kritiska teman (se 6.1.5 & 6.1.6) blir det tydligt att skillnaden är större teoretiskt än empiriskt då vissa teman har överlappande punkter. Som tidigare beskrivits kan överlappningen förklaras utifrån skillnader i strategi. Det problemlösande temat kräver reformer inom strukturen som på sikt kanske kan transformera den. De kritiska temana begär långtgående förändringar av strukturen direkt för att skapa distans mellan sig själv och den etablerade ordningen och sedan uppnå mindre delmål. Denna uppdelning har återfunnits även när temana analyserats utifrån resterande delar av det teoretiska ramverket, där de

kritiska idéerna artikulerar ett radikalare *Vi*, tar ett större avstånd från den etablerade strukturen och beskriver ett kontra-hegemoniskt motstånd där målet är att skapa ett alternativt samhälle som på sikt kan anta den hegemoniska rollen i samhället i nya alternativa institutioner.

För att återkoppla till det som var uppsatsens utgångspunkt, hur OWS-rörelsen vill förändra den etablerade strukturen, kommer slutsatser att dras utifrån resultat och analys. Den första delen av slutsatsen utgörs av de identifierade idéerna för förändring och slutsatsen är att det finns tre olika kategorier av idéer. Det finns ett huvudspår med generella metoder för slutmålet, hur en mer jämlik och rättvis värld ska kunna uppnås. Huvudspåret beskriver hur OWS-rörelsen måste arbeta för att kunna nå en hållbar förändring som inte reproducerar den gamla strukturens maktrelationer. Utöver huvudspåret finns två andra spår som båda beskriver varsin väg för att nå slutmålet.

Det första spåret ligger närmre den nuvarande strukturen och vill påverka och reformera den för att på sikt uppnå slutmålet, ett mer jämlikt och rättvist samhälle. Idén kommer om den anammas av OWS-rörelsen att göra rörelsen mer lik en traditionell social motståndsrörelse som arbetar med motstånd inom den existerande strukturen. Idén kan ses som ett försök till en ny stor kompromiss mellan kapitalism och demokrati där ansvarsfördelningen mellan stat och marknad förändras, något som diskuterats av Chaves (2012) och Streeck (2011) i tidigare forskning och som de menar inte kan lösa det större problemet utan på sikt kommer att leda till nya kriser och därmed protester.

Det andra spåret är mer radikalt och tar tydligt avstånd från de etablerade strukturerna och menar att dessa inte kan förändras så att temanas egna visioner av framtidens samhälle kan bli verkliga. Spåret vill därför skapa en alternativ ordning bortom eller vid sidan av den nuvarande strukturen för att på sikt ersätta den. Det uttrycker en ny form av politisk olydnad som diskuterats av Harcourt (2012) i Tidigare forskning (se del 3.2.2). Spåret kan beskrivas som grundstenen i ett Gramscianskt positionskrig som beskrivits i det teoretiska ramverket (se del 4.4). Om spåret anammas av OWS-rörelsen kan det bilda en alternativ ordning bortom den etablerade strukturen och på sikt verka strukturbrytande för att ersätta den. Centralt blir att den alternativa ordningen baseras på deltagande och holism. Genom dessa slutsatser bidrar uppsatsen till kartläggningen av vilken inriktning OWS-rörelsen kan tänkas ta i framtiden

samt ökar förståelsen för hur en social rörelse kan bedriva motstånd i samhället idag.

Den andra delen av slutsatsen formuleras i relation till den kritik som finns mot OWS-rörelsen och som menar att rörelsen är otydlig och svårdefinierad. Detta då den hittills inte kunnat artikulera en enhetlig ståndpunkt i viktiga frågor som rör ekonomisk och demokratisk samhälls-organisering (Roberts, 2012; Boydston, 2012). I viss mån kan uppsatsen bekräfta denna kritik då undersökningens resultat visar på att det finns flertalet idéer inom OWS-rörelsen vilket gör det svårt att se hur de ska kunna nå en gemensam inriktning. Kritiken har dock ifrågasatts och det har visat sig att den är motsägelsefull. Dels går det att tydligt utläsa ur empirin vad rörelsen inte vill vara, vilket representeras av den etablerade strukturen som OWS-rörelsen tar tydligt avstånd ifrån, dels går det att utifrån de identifierade temana dra slutsatser kring i ungefär vilken riktning OWS-rörelsen är på väg. Även om detta kan komma att ändras längre fram beroende på hur både rörelsen och samhället utvecklas tror jag ändå att grunden för OWS-rörelsen kommer att ligga fast. Då rörelsen baseras på idéer om holism och ett aktivt deltagande för individen i beslutsfattande kring sitt eget liv kan den anses ha möjligheter att på sikt bilda ett reellt alternativ till den etablerade strukturen. Politik handlar om allas rätt att artikulera idéer och perspektiv som individer kan diskutera och ta gemensamma beslut kring, beslut som OWS-rörelsen vill ska gynna alla individer i samhället.

I relation till det ovan beskrivna bidrar den andra delen av slutsatsen med ett förtydligande av vad OWS-rörelsen står för och utgör samtidigt ett ifrågasättande av den kritik som menar att rörelsen är otydlig. Min studie har kunnat visa på att det finns alternativa vägar för OWS-rörelsen att välja, men då den fortfarande är inne i en identifikationsprocess är det inte möjligt att avgöra om rörelsen i framtiden kommer att anamma antingen de reformvänliga- eller strukturbrytande idéerna för förändring.

Den lucka i forskningen som ligger till grund för uppsatsen kring vad OWS-rörelsen vill uppnå har den här studien givit ett utvecklat svar kring och ökat förståelsen för. Dock är OWS-rörelsen beroende av den ekonomiska och politiska utvecklingen då den kommer att avgöra vilket stöd rörelsen kan få i framtiden. Om ekonomin stabiliseras och den hegemoniska eliten genomför reformer som förbättrar situationen för de mest utsatta kan rörelsen få svårare att nå ökat stöd för sin sak. Samtidigt kan ekonomiska och politiska reformer visa på att OWS-rörelsen uppnått ett av sina delmål, att förbättra situationen för de

mest utsatta. Det skulle kunna ge ökat stöd för rörelsen om människor inser att fler och mer radikala mål kan uppnås gemensamt. Frågan är alltså om OWS-rörelsens artikulation att en annan värld är möjlig kommer att mynna ut i reformer som skapar en ny stor kompromiss mellan demokrati och kapitalism, eller om den kommer visa sig tillräckligt stark för att forma framtidens samhällsliga strukturer genom att etablera sina egna alternativa institutioner i en förändrad värld.

De val som gjorts och de alternativ som dessa val exkluderat har genomgående diskuterats i uppsatsen. Som tidigare nämnts kan det dock vara problematiskt för validiteten att bara använda artiklar hämtade från en källa samtidigt som den inte är ett officiellt språkrör för undersökningsobjektet (se diskussion i kapitel 5, *Metod och Material*). Men då ett brett material med många olika författare vilka kommer från och verkar i olika kontexter har använts borgar det ändå för att validiteten i uppsatsen kan anses vara hög. Detta då många av de artiklar som valts ut är skrivna av personer som har anknytning till både OWS-rörelsen men också andra sociala motståndsrörelser som kämpar för en förändring av samhället. Vad som dock skulle öka validiteten ytterligare är exempelvis intervjuer med förespråkare för de olika identifierade temana, något som forskningen kan gå vidare med i framtiden.

I uppsatsen har det tydliggjorts hur och var material har inhämtats, vilket bidrar till transparens och gör det enklare för läsaren att följa studiens process samt att bedöma den interna validiteten. Med ett induktivt förhållningssätt till materialet ökar validiteten då risken att missa delar som inte passar in i förutbestämda kategorier minskar. Samtidigt gör tillvägagångssättet det svårare för andra forskare att utläsa samma resultat som påvisats i denna uppsats eftersom de kan ha en annan förförståelse eller andra perspektiv på de frågor som berörs i uppsatsen. Vidare har jag genomgående varit tydlig och noggrann i genomförandet av de olika stegen i undersökningen och i identifierandet av teman och således menar jag att även reliabiliteten är hög.

Avslutningsvis finns det i ljuset av den här uppsatsen all anledning att gå vidare med fler undersökningar för att ytterligare öka förståelsen för anti-kapitalistiska proteströrelser så som OWS-rörelsen och deras olika viljor. Genom intervjuer med förespråkare för de olika idéerna som identifierats skulle ytterligare förståelse adderas. Intervjuer hade i en studie som denna kunnat ge en ännu djupare förståelse för och hade kunnat räta ut frågetecknen kring tekniska

frågor som exempelvis hur *commons-based peer production* ska kunna organiseras i ett helt samhälle eller hur *participatory planning* faktiskt fungerar. Vidare skulle det vara av intresse att undersöka huruvida det holistiska perspektivet inom OWS-rörelsen, som jag anser vara centralt för att den ska lyckas, är närvarande hela tiden. Detta är något även Dominick (2011b) oroar sig för att det inte ska vara (se del 6.1.3). Får alla grupper och subgrupper verkligen möjlighet att framföra sin syn på frågor de har intresse av? Eller är det snarare så att starkare grupper och individer driver egna frågor vilket exkluderar de svagare i samhället? Dessa frågor är något ytterligare studier skulle kunna fördjupa sig inom genom forskning som kopplas samman med teorier om makt, deltagande och socialt motstånd.

8. KÄLLFÖRTECKNING

8.1. Akademiska referenser

- Abrahamsson, Hans. 2008. *Det gyllene tillfället: teori och strategi för global rättvisa*. [ny utg.] Stockholm: Leopard.
- Bailey, David J. 2012. #Occupy: Strategic Dilemmas, Lessons Learned?. *Journal of Critical Globalisation Studies*, 5: 138-142.
- Balardini, Fabian. 2012. The Self-Destructive Logic of Capitalism and the Occupy Movement. *Socialism and Democracy*, 26:2, 35-38.
- Bichler, Shimshon & Nitzan, Jonathan. 2012. Imperialism and Financialism: A Story of a Nexus. *Journal of Critical Globalisation Studies*, 5: 42-78.
- Blackburn, Robin. 2011. Crisis 2.0. *New Left Review*, 72: 33-62.
- Boydston, Brian D. 2012. What exactly does the Occupy Movement want?. *The Humanist*, 72:1, 20-23.
- Bruff, Ian. 2012. Authoritarian Neoliberalism, the Occupy Movements, and IPE. *Journal of Critical Globalisation Studies*, 5: 114-116.
- Bryman, Alan. 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder. 2.*, [rev.] uppl. Malmö: Liber.
- Calhoun, Craig. 2013. Occupy Wall Street in perspective. *The British Journal of Sociology*, 64:1, 26-38.
- Chaves, Elisabeth. 2012. Reconciliation or Bust?. *Journal of Critical Globalisation Studies*, 5: 117-120.
- Cobbett, Elizabeth & Germain, Randall. 2012. 'Occupy Wall Street' and IPE: Insights and Implications. *Journal of Critical Globalisation Studies*, 5: 110-113.
- Cox, Robert W. 1993. Gramsci, Hegemony and International Relations: An Essay in Method. I *Gramsci, Historical Materialism and International Relations*, Stephen Gill (red.), 49-66. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cox, Robert W. 1995. Critical Political Economy. I *International Political Economy – understanding Global Disorder*, Björn Hettne (red.), 31-45. London: ZED Books.
- Cox, Robert W. & Schechter, Michael G. 2002. *The political economy of a plural world: critical reflections on power, morals and civilization*. London: Routledge.
- Dean, Amy. 2012. Occupy Wall Street – A Protest Against a Broken Economic Compact. *Harvard International Review*, 33:4, 12-15.

- Denscombe, Martyn. 2009. *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. 2012. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4. uppl. Stockholm: Norstedts juridik.
- Gill, Stephen. 1995. Globalisation, Market Civilisation, and Disciplinary Neoliberalism. *Millenium – Journal of International Studies*, 24: 399-423.
- Harcourt, Bernard E. 2012. Political Disobedience, *Critical Inquiry*, 39:1, 33-55.
- Harman, Chris. 2009. *Zombie capitalism: global crisis and the relevance of Marx*. London: Bookmarks.
- Heartfield, James. 2003. Postmodern Desertions Capitalism and Anti-Capitalism, *Interventions: International Journal of Postcolonial Studies*, 5:2, 271-289.
- Investopedia. å.o. Mainstream Economics. *Investopedia*.
<http://www.investopedia.com/terms/m/mainstream-economics.asp> (hämtad, 2013-08-14).
- Jones, Steven. 2006. *Antonio Gramsci*. London: Routledge.
- Kramer, Jacob. 2012. Occupy Wall Street and the Strikes of 1933-34, *Socialism and Democracy*, 26:2, 39-42.
- Krugman, Paul R. 2008. *The conscience of a liberal: reclaiming America from the right*. London: Allen Lane.
- Krugman, Paul R. 2009. *Krisen: orsaker, verkan, åtgärder*. Stockholm: Leopard.
- Marshall, Catherine & Rossman, Gretchen B. 2011. *Designing qualitative research*. 5. ed. Los Angeles: Sage.
- Mikkelsen, Britha .2005. *Methods for development work and research: a new guide for practitioners*. 2. ed. New Delhi: Sage.
- Mouffe, Chantal. 2008. *Om det politiska*. Hägersten: Tankekraft.
- Polanyi, Karl. 2002. *Den stora omdaning: marknadsekonomin uppgång och fall*. 2. uppl. Lund: Arkiv.
- Roberts, Alasdair. 2012. Why the Occupy Movement Failed. *Public Administration Review*, 72:5, 754-762.
- Steans, Jill (red.), Pettiford, Lloyd, Diez, Thomas & El-Anis, Imad. 2010. *An introduction to international relations theory: perspectives and themes*. 3. ed. Harlow: Pearson Longman.

- Stiglitz, Joseph E. 2003. *Globaliseringen och dess kritiker*. Stockholm: Leopard.
- Stiglitz, Joseph E. 2007. *Fungerande globalisering*. Göteborg: Daidalos
- Streeck, Wolfgang. 2011. The Crises of Democratic Capitalism. *New Left Review*, 71: 5-29.
- Tormey, Simon. 2012. Occupy Wall Street: From Representation to Post-Representation. *Journal of Critical Globalisation Studies*, 5: 132-137.
- Žižek, Slavoj. 2004. *Conversations with Žižek*. Oxford: Polity.

8.2. Empiriskt material

- Albert, Michael. 2011a. *Demands*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/demands-by-michael-albert/> (hämtad, 2013-07-15).
- Albert, Michael. 2011b. *Seize the Time*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/seize-the-time-by-michael-albert/> (hämtad, 2013-07-15).
- Albert, Michael. 2011c. *Occupy to Self Manage*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/occupy-to-self-manage-by-michael-albert/> (hämtad, 2013-07-15).
- Albert, Michael. 2012. *Summarizing Participatory Economics*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/summarizing-participatory-economics-by-michael-albert-1/> (hämtad, 2013-07-15).
- Albert, Michael & Roos, Jerome E. 2012. *There is an Alternative: Participatory Economics*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/there-is-an-alternative-participatory-economics-by-michael-albert/> (hämtad, 2013-07-15).
- Albert, Michael & Strom, Michael. 2011. *A Room of their Own*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/a-room-of-their-own-by-michael-albert/> (hämtad, 2013-07-15).
- Chomsky, Noam & Maheshvarananda, Dada. 2012. *A Conversation*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/a-conversation-by-noam-chomsky/> (hämtad, 2013-07-15).
- Chomsky, Noam & Meyer, Sebastian. 2012. *On Politics, Occupy, the Tea Part and the Global Financial Crisis*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/on-politics-occupy-the-tea-part-and-the-global-financial-crisis-by-noam-chomsky/> (hämtad, 2013-07-15).
- Cooke, Shamus. 2011a. *Next Steps for the Occupy Movement*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/next-steps-for-the-occupy-movement-by-shamus-cooke/> (hämtad, 2013-07-15).
- Cooke, Shamus. 2011b. *The Occupy Movement Needs a Good Fight*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/the-occupy-movement-needs-a-good-fight-by-shamus-cooke/> (hämtad, 2013-07-10).

Cooke, Shamus. 2012. *Imagining the Post-Occupy Social Movement*. Z Net.
<http://zcommunications.org/imagining-the-post-occupy-social-movement-by-shamus-cooke/>
(hämtad, 2013-07-15).

Dominick, Brian. 2011a. *Liberating Possibilities*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/liberating-possibilities-by-brian-dominick/>
(hämtad, 2013-07-15).

Dominick, Brian. 2011b. *Down with ('Occupy') Materialism, Up with Diversity and Holism*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/down-with-occupy-materialism-up-with-diversity-and-holism-by-brian-dominick/> (hämtad, 2013-07-15).

Lobel, Jules. 2011. *The Future Of The Occupy Movement*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/the-future-of-the-occupy-movement-by-jules-lobel/>
(hämtad, 2013-07-15).

Marom, Yotam. 2011a. *We Are Winning – What Do We Want?*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/we-are-winning-what-do-we-want-by-yotam-marom/>
(hämtad, 2013-07-15).

Marom, Yotam. 2011b. *Occupy Wall Street and the World We Want*. Z Net.
<http://zcommunications.org/occupy-wall-street-and-the-world-we-want-by-yotam-marom/>
(hämtad, 2013-07-15).

Marom, Yotam. 2011c. *Liberating the Impossible*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/liberating-the-impossible-by-yotam-marom/>
(hämtad, 2013-07-15).

Marom, Yotam. 2011d. *Participatory Economics*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/participatory-economics-by-yotam-marom/>
(hämtad, 2013-07-15).

Miller, Ethan. 2011a. *Occupy! Connect! Create! (Part 1)*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/occupy-connect-create-part-1-by-ethan-miller/>
(hämtad, 2013-07-15).

Miller, Ethan. 2011b. *Occupy! Connect! Create! (Part 2)*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/occupy-connect-create-part-2-by-ethan-miller/>
(hämtad, 2013-07-15).

Miller, Ethan. 2011c. *Occupy! Connect! Create! (Part 3)*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/occupy-connect-create-part-3-by-ethan-miller/>
(hämtad, 2013-07-15).

Miller, Ethan. 2011d. *Occupy! Connect! Create! (Part 4)*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/occupy-connect-create-part-4-by-ethan-miller/>
(hämtad, 2013-07-15).

- Miller, Ethan. 2011e. *Occupy! Connect! Create! (Part 5)*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/occupy-connect-create-part-5-by-ethan-miller/> (hämtad, 2013-07-15).
- Miller, Ethan. 2011f. *Occupy! Connect! Create! (Part 6)*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/occupy-connect-create-part-6-by-ethan-miller/> (hämtad, 2013-07-15).
- Occupy Wall Street. 2011a. *Principles of Solidarity*. <http://www.nycga.net/resources/documents/principles-of-solidarity/> (hämtad, 2013-07-10).
- Occupy Wall Street. 2011b. *Declaration of the Occupation of New York City*. <http://www.nycga.net/resources/documents/declaration/> (hämtad, 2013-07-10).
- Occupy Wall Street. 2011c. *Statement against SOPA*. <http://www.nycga.net/resources/documents/sopa/> (hämtad, 2013-07-10).
- Occupy Wall Street. 2011d. *People Before Parties*. <http://www.nycga.net/resources/documents/people-before-parties/> (hämtad, 2013-07-10).
- Occupy Wall Street. 2012a. *Statement of Autonomy*. <http://www.nycga.net/resources/documents/statement-of-autonomy/> (hämtad, 2013-07-10).
- Occupy Wall Street. 2012b. *Resolution to end Corporate Personhood*. <http://www.nycga.net/resources/documents/resolution-to-end-corporate-personhood/> (hämtad, 2013-07-10).
- Occupy Wall Street. 2012c. *Statement Against the Anti-counterfeiting Trade Agreement (ACTA)*. <http://www.nycga.net/resources/documents/statement-against-the-anti-counterfeiting-trade-agreement-acta/> (hämtad, 2013-07-10).
- Occupy Wall Street. 2012d. *Occupy Wall Street Community Agreement*. <http://www.nycga.net/resources/documents/occupy-wall-street-community-agreement/> (hämtad, 2013-07-10).
- Olin Wright, Erik & Stern-Weiner, Jamie. 2012. *Occupy Wall Street and Transformational Strategy*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/occupy-wall-street-and-transformational-strategy-by-erik-olin-wright/> (hämtad, 2013-07-15).
- Panayotakis, Costas. 2011. *Demands, Who Needs 'Em?*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/demands-who-needs-em-by-costas-panayotakis/> (hämtad, 2013-07-15).
- Schechter, Danny. 2011. *What's Your Agenda? The Question OWS Hears the Most*. Z Net. <http://www.zcommunications.org/what-s-your-agenda-the-question-ows-hears-the-most-by-danny-schechter/> (hämtad, 2013-07-15).

Siefkes, Christian. 2012. *Peercommonny: A World Free of Money and Coercion*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/peercommonny-a-world-free-of-money-and-coercion-by-christian-siefkes/> (hämtad, 2013-07-15).

Street, Paul. 2011. *Intellectuals and Occupy: Seven Reasons to Reject Condenscension*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/intellectuals-and-occupy-seven-reasons-to-reject-condescension-by-paul-street/> (hämtad, 2013-07-15).

Strom, Michael & Albert, Michael. 2011. *A Taste of People Power*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/a-taste-of-people-power-by-michael-strom/>
(hämtad, 2013-07-15).

Tokar, Brian. 2011. *What's Next for the Occupy Movement?*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/what-s-next-for-the-occupy-movement-by-brian-tokar/>
(hämtad, 2013-07-15).

Wallerstein, Immanuel. 2011. *The Fantastic Sucess of Occupy Wall Street*. Z Net.
<http://www.zcommunications.org/the-fantastic-success-of-occupy-wall-street-by-immanuel-wallerstein/> (hämtad, 2013-07-15).